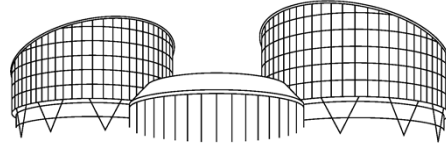


This document has been translated and revised with the financial assistance of the Council of Europe. The [European Institute of Romania](#) is solely responsible for this translation.
Acest document a fost tradus și revizuit cu asistența financiară a Consiliului Europei. [Institutul European din România](#) este singurul responsabil pentru această traducere.



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

MAREA CAMERĂ

CAUZA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

(cererea nr. 19750/13)

HOTĂRÂRE

Art. 35 § 1 • Adăugarea ulterioară de către reclamant a unui nou capăt de cerere, după comunicarea cauzei către Guvernul pârât, în afara termenului de șase luni
Art. 34 • Cerere individuală • Reîncadrarea de către Cameră a capătului de cerere formulat de reclamant, ceea ce a avut ca efect extinderea obiectului cauzei dincolo de ceea ce a fost inițial indicat în formularul de cerere

STRASBOURG

1 iunie 2023

Hotărârea este definitivă. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Grosam împotriva Republicii Cehe,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită în Marea Cameră compusă din:

Síofra O’Leary,
Georges Ravarani,
Marko Bošnjak,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer,
Pere Pastor Vilanova,
Arnfinn Bårdsen,
Branko Lubarda,
Mārtiņš Mits,
Jovan Ilievski,
Péter Paczolay,
Lado Chanturia,
María Elósegui,
Darian Pavli,
Ioannis Ktistakis,
Frédéric Krenc,
Mykola Gnatovskyy, *judex ad hoc*,
Pavel Simon, *judex ad hoc*,

și Søren Prebensen, *greffier adjunct al Marii Camere*,
după ce a deliberat în camera de consiliu, la 3 mai 2023,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 19750/13) îndreptată împotriva Republicii Cehe, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Jan Grosam („reclamantul”), a sesizat Curtea la 13 martie 2013, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de J. Dajbych, avocat în Praga.

3. În fața Camerei, Guvernul ceh („Guvernul”) a fost reprezentat de fostul agent guvernamental, domnul V.A. Schorm, și ulterior, în fața Marii Camere, de domnul P. Konůpka, succesorul în funcție al acestuia, ambii din cadrul Ministerului Justiției.

4. În cererea sa, reclamantul a susținut în special că, în cadrul procedurii disciplinare inițiate împotriva lui, care, în opinia sa, era de natură penală, nu a dispus de dreptul de a formula recurs împotriva deciziei pronunțate de Camera disciplinară a Curții Administrative Supreme, deși, în opinia sa, aceasta din urmă nu putea să fie considerată „cea mai înaltă jurisdicție” în sensul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, având în vedere compunerea acesteia și lipsa de garanții suficiente privind competența și independența acesteia. El a formulat de asemenea, în temeiul art. 6 din Convenție, diverse capete de cerere cu privire la caracterul echitabil al procedurii.

5. Cererea a fost repartizată Secției întâi a Curții [art. 52 § 1 din Regulamentul Curții („Regulamentul”)]. La 17 septembrie 2013, cererea a fost comunicată Guvernului. Părțile au făcut schimb de observații cu privire la admisibilitatea și fondul cererii.

6. La 6 octombrie 2015 și la 26 septembrie 2019, părțile au fost invitate să prezinte observații scrise suplimentare, în special cu privire la chestiunea dacă, având în vedere compunerea sa, Camera disciplinară a Curții Administrative Supreme îndeplinea cerințele unei „instanțe instituite de lege”, în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

7. La 23 iunie 2022, o cameră a acestei secții, compusă din Krzysztof Wojtyczek, președinte, Tim Eicke, Pauliine Koskelo, Gilberto Felici, Erik Wennerström, Aleš Pejchal și Ksenija

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

Turković, judecători, și Liv Tigerstedt, grefier adjunct de secție, a pronunțat o hotărâre. Camera a declarat, cu majoritate, cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe faptul că instanța disciplinară nu a îndeplinit cerințele unei instanțe independente și imparțiale, din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție, și a hotărât, cu patru voturi la trei, că a fost încălcată această dispoziție. Aceasta a hotărât, de asemenea, cu majoritate, că nu este necesar să examineze admisibilitatea și temeinicia celorlalte capete de cerere formulate, în temeiul acestei dispoziții, împotriva instanței disciplinare și a declarat, în unanimitate, cererea inadmisibilă în ceea ce privește celelalte capete de cerere. La hotărâre a fost anexată opinia separată comună a judecătorilor Eicke, Koskelo și Wennerström.

8. La 22 septembrie 2022, în conformitate cu art. 43 din Convenție, Guvernul a solicitat trimiterea cauzei în fața Marii Camere. La 14 noiembrie 2022, Colegiul Marii Camere a admis această cerere.

9. Compunerea Marii Camere a fost stabilită în conformitate cu dispozițiile art. 26 § 4 și § 5 din Convenție și ale art. 24 din Regulament.

10. În urma abținerii doamnei Kateřina Šimáčková, judecător ales să reprezinte Republica Cehă (art. 28 § 3 din Regulament), președintele Marii Camere a decis să îl desemneze pe domnul Pavel Simon în calitate de judecător *ad hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 71 § 1 și 29 § 1 din Regulament), atât în prezenta cauză, cât și în cauza *Fu Quan, s.r.o. împotriva Republicii Ceha* (nr. 24827/14) în vederea examinării simultane a acestora (art. 71 § 1 și 42 § 2 din Regulament).

11. La 3 ianuarie 2023, după consultarea părților, președintele a decis să nu organizeze o ședință (art. 71 § 2 și 59 § 3 *in fine*).

12. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei. Guvernul a răspuns la observațiile reclamantului, în timp ce reclamantul nu a răspuns la observațiile Guvernului.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

13. Reclamantul s-a născut în 1963 și locuiește în Praga.

14. De profesie executor judecătoresc (*soudní exekutor*), era, în această calitate, precum și în calitatea sa de membru al unei profesii liberale (infra, pct. 30 și 37), însărcinat cu asigurarea, în numele statului, a executării silite a titlurilor executorii, de exemplu hotărârile judecătorești civile rămase definitive, hotărârile arbitrale, sau titlurile executorii notariale ori titlurile executorii emise de executorii judecătorești.

A. Faptele aflate la originea procedurii disciplinare îndreptate împotriva reclamantului

15. La 11 noiembrie 2008, reclamantul a întocmit un act al executorului judecătoresc (*exekutorský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti*), prin care societatea U., reprezentată de directorul său financiar, se angaja să îi plătească unui avocat o datorie de 67 762 535 de coroane ceha [CZK, adică aproximativ 2 689 502 de euro (EUR) la momentul respectiv], în trei tranșe. Actul conținea o clauză executorie care îi permitea creditorului să solicite direct executarea silită a creanței sale, fără să introducă în prealabil o acțiune civilă. Pentru a dovedi că era autorizat să acționeze în numele societății debitoare, directorul său financiar a prezentat statutul (*stanovy*) și organigrama (*organizační struktura*) acestei societăți, precum și documentul care atesta faptul că acesta fusese numit director financiar. El a declarat, de asemenea, că statutul și regulamentul intern ale societății îl autorizau să încheie astfel de tranzacții.

16. La 3 iulie 2009, această creanță a fost cesionată unei alte societăți, cu sediul social în Cipru. În temeiul clauzei executorii, această societate a solicitat ulterior executarea silită a sumei de 22 000 000 CZK (851 963 EUR la momentul respectiv) și, la 23 noiembrie 2009, Tribunalul Districtual din Praga 4 (*obvodní soud*) a obligat societatea debitoare la plata sumei respective din activele sale.

17. Printr-o scrisoare din 23 martie 2010, redactată la cererea Ministerului Justiției, reclamantul și-a prezentat observațiile cu privire la circumstanțele în care a fost întocmit actul executorului judecătoresc din 11 noiembrie 2008 (supra, pct. 15). Acesta a recunoscut că, potrivit unui extras de la Registrul Comerțului (*výpis z obchodního rejstříku*), de care a dispus la momentul întocmirii actului, directorul financiar, în calitate sa de membru ordinar al consiliului de administrație (*představenstvo*), nu era autorizat să acționeze singur în numele societății. Totuși, reclamantul a invocat articolul 15 § 1 din Codul comercial, care, în opinia lui, autoriza persoanele care dețineau anumite funcții în cadrul unei societăți să efectueze orice operațiune în legătură cu acestea și din care el susținea că a dedus faptul că directorul financiar avea dreptul să semneze actul în cauză. A adăugat că, întrucât acest drept era de origine legală, nu era necesar să dispună de o competență distinctă sau de vreun alt document. Reclamantul a precizat, de asemenea, că directorul financiar îl informase că, în temeiul statutului și al regulamentului intern ale societății, era autorizat să efectueze astfel de operațiuni și că acest lucru reieșea, de asemenea, din scrisoarea de confirmare a numirii sale în funcția de director financiar.

B. Procedura disciplinară îndreptată împotriva reclamantului

18. La 21 mai 2010, ministrul Justiției, în calitate de procuror disciplinar (*kárný žalobce*), a inițiat o acțiune disciplinară (*kárná žaloba*) împotriva reclamantului, în fața camerei disciplinare (*kárný senát*) a instanței disciplinare (*kárný soud*), în speță Curtea Administrativă Supremă (*Nejvyšší správní soud*). Reclamantului i se imputau două abateri, și anume întocmirea unui act al executorului judecătoresc, care atesta recunoașterea unei datorii, de către o persoană neautorizată (supra, pct. 15), și o altă abatere disciplinară, fără legătură cu prima, în privința căreia procedura a fost ulterior clasată. Ministrul s-a adresat acestei instanțe pentru a stabili măsura disciplinară (*kárné opatření*) care trebuia aplicată reclamantului.

19. Camera disciplinară a Curții Administrative Supreme era compusă dintr-un membru al acestei instanțe, care era președintele acesteia, un judecător al Curții Supreme, care era vicepreședintele acesteia, și patru judecători laici (asesori) (fr. *assesseurs non judiciaires*; engl. *lay assessor*): doi executori judecătorești, un avocat și un profesor de drept (infra, pct. 38). Reclamantul a fost reprezentat de un avocat.

20. La 25 iunie 2012, a avut loc o ședință în fața instanței disciplinare. La începutul ședinței, procurorul disciplinar a propus ca reclamantul să fie obligat la plata unei amenzi al cărei quantum urma să fie la aprecierea instanței. Contrar celor afirmate anterior (supra, pct. 17), reclamantul a susținut că directorul financiar al societății debitoare îi prezentase, la momentul faptelor, scrisoarea prin care era confirmată numirea acestuia din urmă în funcția de director financiar și prin care era autorizat să acționeze în numele societății, fără nicio restricție. Totuși, reclamantul a afirmat că nu a făcut o copie a acestui document și că nu l-a anexat la actul executorului judecătoresc. A susținut că nu avea obligația legală de a face o copie a documentului respectiv și că procurorului îi incumba sarcina de a-i dovedi vinovăția, întrucât Codul de procedură penală trebuia să fie aplicat din oficiu (infra, pct. 38). Atunci când președintele camerei disciplinare a subliniat că, în conformitate cu regulamentul intern, directorul financiar era autorizat să semneze acte doar pentru operațiuni de până la 1 500 000 CZK (58 088 EUR la momentul respectiv), reclamantul a răspuns că scrisoarea de

numire indica în mod clar faptul că directorul financiar fusese autorizat să semneze actul executorului judecătoresc în cauză și că acesta din urmă i-a confirmat că nu avea competențe limitate. Atunci, președintele camerei disciplinare i-a arătat scrisoarea de numire reclamantului, care a răspuns că acela nu era documentul pe care i-l prezentase directorul financiar.

21. În concluziile finale, reprezentantul reclamantului a declarat:

„Suntem în măsură – în fapt, nu imediat, aici, ci, dacă este necesar – să aducem probe suplimentare pentru a demonstra că [directorul financiar] a semnat [...] zeci de contracte, inclusiv de cesiune și de transfer de creanță, în valoare de zeci de milioane, și că le-a semnat pe toate în baza acestei scrisori de numire”.

22. În aceeași zi, la 25 iunie 2012, instanța disciplinară l-a declarat pe reclamant vinovat de întocmirea unui act al executorului judecătoresc care atestă recunoașterea unei datorii de către o persoană neautorizată. Mai precis, aceasta a hotărât că reclamantul nu a acționat în deplină cunoștință de cauză și nici cu toată diligența necesară, în sensul articolului 5 din Codul deontologic, și că, prin comportamentul său deosebit de neglijent, și-a încălcat grav îndatoririle profesionale (infra, pct. 39).

23. Instanța l-a obligat pe reclamant la plata unei amenzi în cuantum de 350 000 CZK (13 554 EUR la momentul respectiv). Aceasta s-a pronunțat astfel ținând seama de faptul că abaterea disciplinară în cauză nu era prima greșală a reclamantului, precum și de consecințele grave pe care le-a avut aceasta asupra societății debitoare.

24. Ulterior, reclamantul a introdus o acțiune constituțională (*ústavní stížnost*) în cadrul căreia a invocat încălcări ale mai multor principii procesual-penale, și anume prezumția de nevinovăție, obligația instanței de a strânge probe și principiul *in dubio pro reo*. A susținut că instanța disciplinară ar fi putut să îl citeze pe directorul financiar în calitate de martor, pentru ca acesta să confirme existența documentului care îl autoriza să acționeze în numele societății debitoare. În plus, a susținut că instanța nu l-a invitat să propună prezentarea de probe în cadrul sau la finalul ședinței, deși Codul de procedură penală, care, în opinia sa, se aplica în mod implicit procedurii disciplinare, îi impunea obligația de a face acest lucru (supra, pct. 38).

25. Considerând că a făcut obiectul unei acuzații în materie penală, în sensul Convenției, reclamantul a invocat, în continuare, o încălcare a art. 2 § 1 din Protocolul nr. 7, ca urmare a faptului că dreptul intern nu punea la dispoziție nicio cale de atac împotriva deciziei instanței disciplinare. În ceea ce privește excepția referitoare la „cea mai înaltă jurisdicție”, prevăzută la art. 2 § 1 din Protocolul nr. 7, acesta a subliniat că, deși, oficial, instanța disciplinară era o cameră a Curții Administrative Supreme, majoritatea membrilor săi nu erau judecători profesioniști, nu aveau niciun fel de experiență în pronunțarea de hotărâri judecătorești și nu erau supuși acelorași condiții de eligibilitate ca și judecătorii celor mai înalte jurisdicții. Reclamantul a concluzionat că excepția privind „cea mai înaltă jurisdicție” nu era aplicabilă în cazul său și că i-a fost încălcat dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală. Făcând referire la Decizia nr. Pl. ÚS 33/09 pronunțată de Adunarea plenară a Curții Constituționale (infra, pct. 42), acesta afirmă, în special, următoarele:

„[...] În decizia sa, Curtea Constituțională a hotărât că dreptul de a formula recurs împotriva unei decizii a unei autorități judiciare nu era consacrat în ordinea constituțională a Republicii Cehe. Prin urmare, reclamantul invocă acest drept în temeiul art. 6 din Convenție și al art. 2 din Protocolul [nr. 7]

Protocolul [nr. 7] prevede dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală. [...]

Prin decizia atacată [a instanței disciplinare], reclamantul a fost găsit vinovat în cadrul unei proceduri care, prin natura sa, este penală. Or, acestuia nu i s-a permis să solicite examinarea deciziei atacate, ceea ce a dus la încălcarea dreptului său la un proces echitabil, precum și a articolului 36 § 1 din Carta [drepturilor și libertăților fundamentale] a Republicii Cehe, a art. 6 § 1 din Convenție și a art. 2 din Protocolul [nr. 7 la Convenție]. [...]

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

Reclamantul este conștient de faptul că dispozițiile art. 2 § 2 din Protocolul [nr. 7 la Convenție] prevăd excepții de la dreptul la două grade de jurisdicție în cazurile definite în acesta. În temeiul acestor dispoziții, poate fi permisă o excepție de la dreptul de a sesiza o jurisdicție superioară în cazul în care cea mai înaltă jurisdicție s-a pronunțat în primă instanță asupra acuzației în cauză. Prin urmare, pentru ca această excepție să fie aplicată, trebuie să fie îndeplinite simultan două condiții: autoritatea care s-a pronunțat trebuie să fie o „instanță” în sensul art. 6 din Convenție și, în același timp, aceasta trebuie să fie „cea mai înaltă” jurisdicție, în sensul art. 2 § 2 din Protocolul [nr. 7].

În ceea ce privește aspectul dacă respectiva Cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme (denumită în continuare și „camera disciplinară”) este o instanță în sensul art. 6 din Convenție, Curtea Constituțională a constatat deja că această cameră poate fi calificată drept „instanță” (Pl. ÚS 33/09). Or, în această decizie, Curtea Constituțională nu a precizat dacă respectiva camera disciplinară trebuia să fie considerată drept „cea mai înaltă” jurisdicție, în sensul art. 2 § 2 din Protocolul [nr. 7] (acest aspect nu era relevant pentru cauza soluționată prin decizia în cauză), sau, mai precis, această decizie nu conține niciun argument care să susțină această idee. Totuși, această chestiune a fost examinată în detaliu în cadrul opiniei separate a doamnei judecător Dagmar Lastovecká, pe care reclamantul o va cita mai jos, în susținerea acestei idei, și din care acesta va prezenta anumite argumente în detaliu.

Nu se poate considera că o jurisdicție este „cea mai înaltă”, în sensul art. 2 § 2 din Protocolul [nr. 7], doar pe baza denumirii sale. Este necesar să fie examinate atât caracteristicile formale (denumirea), cât și caracteristicile materiale (componență, condiții pentru exercitarea funcțiilor, [...]) ale acesteia. În conformitate cu articolul 4b din Legea nr. 7/2002 Coll., o cameră disciplinară compusă dintr-un președinte, un vicepreședinte și patru judecători laici (asesori) examinează cauze referitoare la executori judecătorești în materie [disciplinară] [...]. De aici reiese clar că magistrații celor mai înalte instanțe judecătorești au reprezentanți în cadrul camerei disciplinare, dar că aceștia sunt minoritari. Majoritatea camerei disciplinare este compusă din judecători laici (asesori), care nu sunt membri ai celor mai înalte instanțe judecătorești – aceștia nici măcar nu sunt magistrați, deoarece sunt membri ai altor profesii juridice. Nu au niciun fel de experiență în luarea deciziilor judiciare și nu trebuie să îndeplinească niciuna din condițiile de eligibilitate în materie (experiență minimă în cadrul magistraturii pentru a deveni membru al unei instanțe superioare; vârsta minimă; examen psihologic [...]) și, ca atare, aceștia trebuie să fie considerați profani, în pofida pregătirii lor juridice. Pronunțarea hotărârilor de către camere compuse atât din judecători profesioniști, cât și din judecători laici (asesori), are un caracter excepțional în ordinea juridică a Republicii Cehe și, de regulă, are loc în litigiile mai simple (în dreptul penal și dreptul muncii, unele proceduri în primă instanță). În aceste cazuri, există întotdeauna riscul ca profesioniștii din domeniul dreptului, ale căror atribuții includ pronunțarea de hotărâri, să fie în minoritate. Astfel, în primă instanță [hotărârea este pronunțată întotdeauna atât] de către judecători profesioniști [cât] și [de către] judecători laici (asesori), iar deciziile care pot fi eronate (întrucât magistrații au fost în minoritate) pot fi rectificate în recurs. Dacă acest sistem de garantare a unei decizii echitabile există în materie civilă (litigii de muncă), acesta ar trebui să existe și în materie penală. Or, dacă, în procedurile disciplinare, magistrații sunt minoritari în raport cu judecătorii laici (asesori), indiferent de raționament [...], este exclusă orice cale de atac.

Având în vedere cele de mai sus, reclamantul apreciază că este evident că, deși se folosește calificativul „supremă” pentru a caracteriza camera disciplinară, aceasta nu este cea mai înaltă instanță judecătorească. Membrii săi nu îndeplinesc condițiile generale pentru exercitarea funcției de membru al celei mai înalte instanțe judecătorești, aceștia nefiind nici măcar magistrați. Un astfel de organism nu poate oferi garanții suficiente în ceea ce privește legalitatea, sau chiar echitatea, procesului decizional. Reclamantul consideră că respectiva cameră disciplinară nu este „cea mai înaltă jurisdicție” în sensul art. 2 § 2 din Protocolul [nr. 7]. Excepția sus-menționată, întemeiată pe art. 2 § 2 din Protocolul [nr. 7], nu se aplică, iar pârâtului în procedura disciplinară trebuie să i se garanteze dreptul de a obține examinarea de către o jurisdicție superioară a hotărârii pronunțate împotriva sa. [...]

26. La 11 septembrie 2012, Curtea Constituțională (*Ústavní soud*) a respins acțiunea constituțională formulată de reclamant. Aceasta a hotărât că era competentă să controleze exclusiv respectarea dreptului constituțional, nu și a legilor de drept comun. A apreciat că instanța disciplinară și-a justificat decizia prin motive convingătoare și logice. Făcând referire la jurisprudența sa (Decizia nr. Pl. ÚS 33/09, având ca obiect o procedură disciplinară îndreptată împotriva unui judecător, supra, pct. 42), aceasta a statuat în special următoarele:

„În ceea ce privește motivele invocate în acțiunea constituțională, întemeiate pe imposibilitatea de a solicita examinarea deciziei pronunțate în procedura disciplinară, precum și pe compunerea camerei disciplinare,

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

Curtea Constituțională face trimitere la raționamentul pe care l-a expus în decizia sa plenară Pl. ÚS 33/09, care obligă camera care s-a pronunțat în speță. [În decizia citată anterior, pronunțată în plen], propunerea de abrogare a articolului 21 din Legea nr. 7/2002, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 314/2008, a fost respinsă [și] [...] Curtea Constituțională, pentru motivele expuse în aceasta [și după ce a analizat] camera disciplinară din punctul de vedere al compunerii sale, a concluzionat că [dispozițiile legale], care nu [confereau] unei persoane acuzate de o abatere disciplinară [niciun drept] de a formula o cale de atac împotriva unei decizii a camerei disciplinare, nu erau neconstituționale. [...] ”

27. Cu privire la celelalte motive invocate de reclamant, Curtea Constituțională a exprimat următoarea opinie generală:

„[...] motivele invocate de reclamant nu permit să se concluzioneze că acțiunea constituțională este întemeiată.”

28. Decizia pronunțată la 11 septembrie 2012 de Curtea Constituțională a fost notificată reclamantului la 17 septembrie 2012.

C. Cererea introdusă de reclamant în fața Curții

29. La 13 martie 2013, reclamantul a sesizat Curtea cu o cerere în cadrul căreia a formulat, în temeiul art. 6 § 1 din Convenție (infra, pct. 53), diferite capete de cerere cu privire la caracterul inechitabil al procedurii disciplinare sus-menționate. Acesta a formulat, de asemenea, un capăt de cerere în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție. Întrucât, în prezent, este ridicată în fața Curții problema obiectului acestui din urmă capăt de cerere (infra, pct. 66), este necesar să se reproducă următoarele extrase din formularul de cerere:

„B. ÎNCĂLCAREA ART. 2 DIN PROTOCOLUL NR. 7 LA CONVENȚIE

15.24. Reclamantul susține că procedura în cauză a încălcat art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție („Protocolul”), care garantează dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală.

15.25. Astfel cum s-a precizat mai sus, reclamantul consideră că procedura disciplinară este asimilabilă unei proceduri penale. Acesta a concluzionat că dispozițiile art. 2 § 1 din Protocol, care garantează dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală, sunt aplicabile în speță. Or, el a fost privat de acest drept.

15.26. Evident că reclamantul este conștient de faptul că dispozițiile celui de-al doilea paragraf al acestui articol prevăd excepții de la acest drept la două grade de jurisdicție, garantat la primul paragraf. Cu toate acestea, el apreciază că niciuna dintre aceste excepții nu se aplică în speță.

15.27. Prima excepție prevăzută la art. 2 § 2 din Protocol se aplică infracțiunilor minore prevăzute de lege. Reclamantul subliniază că legea nu definește infracțiunile mai puțin grave în privința cărora trebuie să fie exclus dreptul la două grade de jurisdicție, ci exclude acest drept, în general, în cadrul unei proceduri disciplinare, indiferent de sancțiunea [...] dintr-o anumită cauză. Acesta consideră că dispozițiile art. 2 din Protocol implică obligația părții contractante de a defini în mod clar prin lege infracțiunile în privința cărora este exclus dreptul la două grade de jurisdicție, și nu de a-l stabili în funcție de modul în care se desfășoară procedura penală în cazul unor astfel de infracțiuni. Acesta apreciază că există riscul ca legislația să fie discriminatorie, având în vedere că, pentru o abatere similară, dreptul la două grade de jurisdicție va putea sau nu va putea fi acordat, exclusiv în funcție de autoritatea care se va pronunța asupra infracțiunii. Acesta evocă severitatea sancțiunilor care pot fi impuse în cadrul unei proceduri disciplinare.

15.28. Reclamantul consideră, de asemenea, că respectiva cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme nu poate fi recunoscută ca fiind cea mai înaltă jurisdicție în sensul art. 2 § 2 din Protocol. În opinia lui, o autoritate decizională nu devine cea mai înaltă jurisdicție pentru simplul motiv că este denumită astfel sau că funcționează în cadrul Curții Administrative Supreme. Elementele determinante sunt, fără îndoială, personalul și compunerea autorității decizionale, precum și aspectul dacă aceasta oferă suficiente garanții în materie de competență și independență.

15.29. În conformitate cu articolul 4b din Legea nr. 7/2002 Coll., camera disciplinară sesizată cu cauze referitoare la executori judecătorești este compusă dintr-un președinte, un vicepreședinte și patru judecători laici (asesori). Președintele camerei este un judecător de la Curtea Administrativă Supremă, iar

vicepreședintele acesteia este un judecător de la Curtea Supremă. Doi dintre judecătorii laici (asesori) sunt executori judecătorești, iar doi sunt persoane desemnate în conformitate cu teza a treia de la alineatul 4. Printre judecătorii laici (asesori) care nu sunt executori judecătorești, trebuie să existe întotdeauna cel puțin un avocat [*advokát*] și o persoană care exercită o altă profesie juridică. De aici reiese clar că judecătorii celor mai înalte instanțe judecătorești sunt reprezentați în camera disciplinară, dar că aceștia sunt minoritari. Majoritatea camerei disciplinare este compusă din judecători laici (asesori), care nu sunt membri ai celor mai înalte instanțe judecătorești – aceștia nici măcar nu sunt judecători profesioniști și, prin urmare, nu sunt obligați să îndeplinească condițiile de competență și de independență, impuse judecătorilor profesioniști. Judecătorii laici (asesori) nu trebuie să îndeplinească nici condițiile necesare pentru a fi membri ai celor mai înalte instanțe judecătorești (o vârstă minimă, susținerea unui examen psihologic, un anumit număr de ani de activitate în cadrul magistraturii etc.). În prezenta cauză, în care majoritatea membrilor camerei disciplinare nu îndeplineau condițiile pentru a deveni membri ai celor mai înalte instanțe judecătorești, nu este posibil să se afirme că respectiva cameră disciplinară este cea mai înaltă jurisdicție în sensul art. 2 § 2 din Protocol.

15.30. În alte tipuri de cauze, ordinea juridică a Republicii Cehe permite pronunțarea de decizii de către camere compuse din judecători profesioniști și judecători laici (asesori) care nu sunt judecători profesioniști, dar, în general, este vorba despre cauze mai simple (unele proceduri penale judecate în primă instanță, litigii de muncă judecate în primă instanță). În aceste cauze, există întotdeauna riscul ca profesioniștii din domeniul dreptului (judecători profesioniști) să fie minoritari în raport cu persoanele exterioare profesiei [judecători laici (asesori)]. În cazul în care o astfel de situație apare în primă instanță, deciziile eronate care pot fi pronunțate de judecătorii laici (asesori) pot fi rectificate în recurs. În schimb, în cazul în care aceasta are loc în cadrul unei proceduri disciplinare și camera disciplinară trebuie considerată cea mai înaltă jurisdicție, acuzatul nu dispune de nicio cale de atac.

15.31. Din cele de mai sus reclamantul concluzionează că, întrucât nu i s-a permis să formuleze o cale de atac împotriva deciziei camerei disciplinare, i-a fost încălcat dreptul garantat de art. 2 din Protocol.”

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA RELEVANTĂ

I. DREPTUL INTERN

A. Legislația relevantă

1. *Legea privind modalitățile de executare silită*

30. La 28 ianuarie 2001, a fost adoptată o nouă lege, Legea nr. 120/2001 privind executorii judecătorești și modalitățile de executare silită și de modificare a altor legi („Legea privind modalitățile executare silită”), în cadrul inițiativelor de consolidare a executării silite în materie civilă în Republica Cehă, funcție care, până atunci, era încredințată exclusiv instanțelor civile. Printre noile dispoziții ale acestei legi se număra crearea noii profesii liberale de executor judecătoresc, care era însărcinat, în numele statului și alături de instanțele civile, cu realizarea executării silite în materie civilă. Atunci când pune în aplicare modalitățile de executare silită, executorul judecătoresc îndeplinește o funcție a statului și, ca atare, este titularul unor prerogative de autoritate publică.

31. În temeiul articolului 1(1) din această lege, executorul judecătoresc este o persoană fizică ce îndeplinește condițiile prevăzute de această lege și căreia statul i-a încredințat funcția de executor judecătoresc.

32. Potrivit articolului 2 din lege, executorii judecătorești pun în aplicare modalitățile de executare silită în mod independent. În cadrul acestor activități, sunt legați doar de Constituție, legi și alte texte legale.

33. În temeiul articolului 8, executorii judecătorești sunt numiți și revocați din funcție de către ministrul Justiției, care stabilește numărul total al acestora și, după caz, dispune creșterea numărului lor.

34. În temeiul articolului 28, executarea silită este realizată de executorul judecătoresc care a fost desemnat de creditor în cererea sa de executare silită și care este înscris în Registrul de

Evidență a Executărilor Silite. Se consideră că actele efectuate de executorii judecătorești în cadrul unei proceduri de executare silită au valoare de acte judiciare.

35. Potrivit articolului 116, orice abatere disciplinară săvârșită de un executor judecătoresc determină angajarea răspunderii acestuia. Abaterea disciplinară este definită în special ca fiind o încălcare gravă sau repetată a obligațiilor prevăzute de dispozițiile legale sau normele deontologice ori a probității profesionale. Executorul judecătoresc care se face vinovat de o abatere disciplinară poate fi supus uneia dintre următoarele măsuri disciplinare: muștrare, avertisment scris, amendă în valoare de până la o sută de ori salariul lunar minim și revocarea.

36. Articolul 117(2) precizează că o acțiune disciplinară poate fi inițiată doar de ministrul justiției, președintele Comisiei de audit și președintele Comisiei de revizuire a Camerei executorilor judecătorești, președintele unui tribunal regional sau districtual în a cărui rază teritorială își are sediul executorul judecătoresc și președintele tribunalului districtual care a autorizat executorul judecătoresc să procedeze la executarea silită.

37. În expunerea de motive din proiectul de lege privind modalitățile de executare silită (Documentul parlamentar nr. 725/0, partea specială) se afirmă următoarele cu privire la articolul 1 din această lege:

„Executorul judecătoresc este o entitate nestatală – o persoană fizică – căreia statul îi deleagă o parte din atribuțiile sale care, altfel, sunt încredințate instanțelor judecătorești. Executorul judecătoresc își exercită activitatea în calitate sa de membru al unei profesii libere și de agent al statului.”

2. Legea nr. 7/2002 privind procedura în cauzele îndreptate împotriva judecătorilor, procurorilor și executorilor judecătorești

38. Dispozițiile relevante ale acestei legi, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor, au următorul cuprins:

Articolul 3

„Instanța disciplinară examinează și soluționează cauzele care intră în domeniul de aplicare al prezentei legi. Curtea Administrativă Supremă este instanța disciplinară.”

Articolul 4

„[...]”

(4) Președintele instanței disciplinare întocmește o listă a judecătorilor laici (asesori) [...]. La cererea sa și în termenul stabilit de [președintele instanței disciplinare], [...] procurorul general, președintele Barourilor din Cehia și decanii facultăților de drept din cadrul universităților publice [...] numesc fiecare zece judecători laici (asesori) din rândul procurorilor și membrilor barourilor, ale căror nume vor fi incluse în lista judecătorilor laici (asesori)[...]”

Articolul 4b

„(1) Instanța disciplinară examinează și soluționează cauzele îndreptate împotriva executorilor judecătorești într-o cameră compusă dintr-un președinte, un vicepreședinte și patru judecători laici (asesori). Președintele este un judecător al Curții Administrative Supreme, iar vicepreședintele este un judecător al Curții Supreme Doi dintre judecătorii laici (asesori) sunt executori judecătorești, iar doi sunt persoane numite în conformitate cu teza a treia de la alineatul 4. Printre judecătorii laici (asesori) care nu sunt executori judecătorești, trebuie să existe întotdeauna cel puțin un avocat și o persoană care exercită o altă profesie juridică, cu condiția ca numele său să fie înscris pe lista judecătorilor laici (asesori) pentru procedurile îndreptate împotriva judecătorilor.

[...]”

(4) Președintele instanței disciplinare întocmește o listă a judecătorilor laici (asesori) pentru procedurile în cauzele îndreptate împotriva executorilor judecătorești. [Acesta] înscrie pe listă numele a zece executori judecătorești desemnați de președintele Camerei executorilor judecătorești [...] la cererea președintelui

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

instanței disciplinare. În privința celorlalți judecători laici (asesori), se aplică, după caz, articolul 4(4) a treia și a patra teză.

(5) Președintele instanței disciplinare desemnează, prin tragere la sorți, din listele menționate la alineatul 4 de mai sus, judecători laici (asesori), patru supleanți din rândul executorilor judecătorești și patru supleanți din rândul celorlalți judecători laici (asesori), în ordinea stabilită. [Acesta] desemnează, prin tragere la sorți, alți judecători laici (asesori) și supleanți, astfel încât în componența camerei disciplinare să fie întotdeauna cel puțin un avocat și o persoană care exercită o altă profesie juridică, cu condiția ca numele său să fie înscris pe lista judecătorilor laici (asesori) pentru procedurile în cauzele îndreptate împotriva executorilor judecătorești.

(6) Durata mandatului membrilor camerei pentru procedurile în cauzele îndreptate împotriva executorilor judecătorești este de cinci ani.

(7) Camera instanței disciplinare pentru procedurile în cauzele îndreptate împotriva executorilor judecătorești hotărăște cu majoritatea voturilor tuturor membrilor. În caz de egalitate a voturilor atunci când trebuie să se stabilească dacă un executor judecătoresc s-a făcut vinovat de o abatere profesională, camera îl achită. ”

Articolul 12

„(1) Președintele camerei informează persoana care face obiectul acțiunii disciplinare cu privire la inițierea procedurii disciplinare [...] și [...] îi aduce la cunoștință dreptul său de a contesta imparțialitatea membrilor camerei, de a-și exprima opinia cu privire la [capetele de acuzare] și la probe, de a propune probe și martori în apărarea sa, precum și de a păstra tăcerea.”

Articolul 17

„[...]”

(4) Președintele camerei audiază persoana care face obiectul acțiunii disciplinare și obține orice alte probe necesare. [...]

(5) După audierea martorilor, procurorul disciplinar, avocatul apărării și persoana care face obiectul acțiunii disciplinare pot să prezinte observații cu privire la cauză. Persoana care face obiectul acțiunii disciplinare întotdeauna își susține pledoaria ultima.

(6) Ședința este publică. ”

Articolul 21

„Deciziile pronunțate în cadrul unei proceduri disciplinare nu pot face obiectul unei căi de atac”.

Articolul 25

„Sub rezerva unor dispoziții contrare prevăzute de prezenta lege sau în cazul în care natura cauzei impune altfel, se aplică dispozițiile Codului de procedură penală, după caz.”

3. *Reguli deontologice și de concurență pentru executorii judecătorești*

39. Articolul 5 din aceste norme prevede că, în exercitarea funcțiilor lor, executorii judecătorești trebuie să acționeze în mod independent și conștiincios și cu diligență.

B. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

1. *Statutul executorilor judecătorești*

40. În avizul nr. Pl. ÚS-st. 23/06, publicat la 12 septembrie 2006, Adunarea plenară a Curții Constituționale a declarat că, atunci când asigură executarea unei hotărâri definitive, executorii judecătorești se află în aceeași situație ca și funcționarii publici, având în vedere că aceștia dispun de prerogative judiciare. Acest principiu a fost preluat apoi într-o serie de decizii

ulterioare, de exemplu I. ÚS 636/14 (din 28 iulie 2014), II. ÚS 918/14 (du 3 septembrie 2014), II. ÚS 2690/13 (du 5 septembrie 2013), IV. ÚS 146/12 (17 mai 2012) și multe altele.

2. Chestiuni disciplinare

41. La 27 octombrie 2009, o cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme, sesizată cu o procedură disciplinară îndreptată împotriva unui judecător, a constatat că articolul 21 din Legea nr. 7/2002 (supra, pct. 38), care interzicea formularea unei căi de atac împotriva deciziilor camerei disciplinare, contravenea Cartei drepturilor și a libertăților fundamentale a Republicii Cehe (*Listina základních práv a svobod*). Aceasta a sesizat Curtea Constituțională cu problema constituționalității dispoziției în cauză.

42. Printr-o hotărâre din 29 septembrie 2010 (Pl. ÚS 33/09), Adunarea Plenară a Curții Constituționale a respins această cerere cu majoritate, declarând:

„53. Având în vedere criteriile [*Engel*] sus-menționate, Curtea Constituțională constată că procedurile disciplinare îndreptate împotriva judecătorilor instanțelor de drept comun nu sunt proceduri care au ca obiect stabilirea temeiniciei unei acuzații în materie penală. În primul rând, din perspectiva dreptului intern, acestea nu intră în domeniul de aplicare al procedurii penale, chiar dacă se aplică din oficiu Codul de procedură penală. Prin natura lor, procedurile inițiate împotriva judecătorilor sunt, în general, disciplinare și nu penale: deși implică pronunțarea cu privire la răspunderea pentru neîndeplinirea unor obligații legale, acestea se referă doar la obligațiile specifice care revin judecătorilor. Nici cel de-al treilea criteriu *Engel* (natura și severitatea pedepsei) nu este îndeplinit, cu toate că, în general, tocmai acest criteriu este cel care permite să se facă legătura între procedurile disciplinare și sfera „penală”. În fapt, numai o sancțiune care modifică condițiile relației dintre judecător și stat, sau care pune capăt acestei relații, poate fi aplicată unui judecător pentru neîndeplinirea obligațiilor sale. În conformitate cu articolul 88 din Legea nr. 6/2002 [...] cu modificările ulterioare, unui judecător a cărui vinovăție a fost stabilită în cadrul unei proceduri disciplinare i se pot aplica următoarele sancțiuni: o mustrare, revocarea sa din funcția de președinte de instanță, destituirea sau reducerea salariului său cu până la 30% pe o perioadă de maximum un an (până la doi ani, dacă vinovăția sa a fost stabilită anterior în cadrul unei alte proceduri disciplinare și dacă pedeapsa respectivă nu a fost încă radiată din cazierul disciplinar). Prin urmare, eventualele sancțiuni privesc doar condițiile (reducerea salariului) sau menținerea (destituirea) relațiilor dintre stat și judecător, astfel încât acestea nu au un caracter penal, ci disciplinar. De exemplu, judecătorii nu pot fi obligați la plata unei amenzi, care ar putea fi considerată o sancțiune penală, fiind posibilă „doar” aplicarea unor sancțiuni precum reducerea salariului sau neacordarea unor majorări salariale.

[...]

60. În opinia Curții Constituționale, camera disciplinară a Curții Administrative Supreme constituie o „instanță”, în sensul art. 6 din Convenție, și (în special) al articolului 81 din Constituție, iar faptul că această cameră nu este formată exclusiv din membri ai acestei înalte jurisdicții, ci și din judecători ai altor instanțe și reprezentanți ai altor profesii juridice nu schimbă în niciun fel această concluzie. În fapt, Camera disciplinară a Curții Administrative Supreme prezintă caracteristicile formale și materiale ale unei instanțe. În ceea ce privește caracteristicile formale, Curtea Constituțională consideră că este necesar să se precizeze că respectiva cameră disciplinară este integrată în structura Curții Administrative Supreme și că este prezidată întotdeauna de un judecător (din cadrul Curții Administrative Supreme sau al Curții Supreme). În ceea ce privește caracteristicile materiale, Curtea Constituțională reamintește că există garanții sistematice de independență și imparțialitate, care se aplică în cazul Camerei disciplinare a Curții Administrative Supreme, la fel ca în cazul oricărei jurisdicții compuse exclusiv din judecători, ceea ce reiese în special din formularea articolelor 5 și 6 din legea atacată. Posibilitatea ca alți cetățeni decât judecătorii să participe la pronunțarea unor hotărâri judecătorești este prevăzută, de asemenea, la articolul 97 § 2 din Constituție; prin urmare, însuși faptul că respectiva cameră a instanței este alcătuită atât din judecători profesioniști, cât și din judecători laici (asesori), nu permite, din perspectiva Constituției, să fie anulată calificarea acestei camere drept „instanță” [...]

61. Trebuie să se adauge că, și în cazul în care Curtea Constituțională ar trebui să constate caracterul penal al procedurii inițiate în temeiul legii atacate, această concluzie nu ar duce în sine, în mod necesar, la invalidarea acestei legi, nici în totalitate, nici în ceea ce privește articolul 21. Acest lucru este confirmat și de art. 2 § 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, în temeiul căruia – chiar și în ipoteza în care procedura în cauză ar fi o procedură penală – nu este necesar să fie garantat dreptul la două grade de jurisdicție, dacă cea mai înaltă jurisdicție s-a pronunțat în calitate de instanță de prim grad. Având în vedere acest element [...], nu se

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

poate reține nici argumentul potrivit căruia desfășurarea procedurii la nivelul unui singur grad de jurisdicție ar risca să aducă atingere calității deciziei pe fond. [...]”

43. În Decizia nr. Pl. ÚS 38/09 din 3 august 2011, Adunarea Plenară a Curții Constituționale a examinat o cerere a Curții Administrative Supreme de invalidare a anumitor dispoziții tranzitorii din Legea nr. 183/2009, care au modificat Legea privind modalitățile de executare silită (supra, pct. 30), precum și din alte legi. Aceasta a afirmat în special:

„29. [...] [În temeiul noii legislații, criticată de reclamant, (executorii judecătorești) dispun de o procedură completă, care se desfășoară încă de la început în fața camerei cu înaltă calificare a Curții Administrative Supreme, a cărei compunere garantează o apreciere egalitară, echitabilă și independentă a tuturor cauzelor, indiferent de stadiul procedurii la momentul sesizării sale cu aceste cauze. [...]”

30. Prin urmare, se poate concluziona că interesul public de a avea un proces decizional aprofundat și imparțial în cadrul procedurilor disciplinare îndreptate împotriva executorilor judecătorești este garantat de faptul că o cameră specială a Curții Administrative Supreme - adică cea mai înaltă jurisdicție care garantează independența și imparțialitatea întregii proceduri - se pronunță cu privire la aceste proceduri disciplinare. [...]”

44. În Decizia nr. IV. ÚS 1335/12 din 9 iulie 2013, pronunțată ulterior hotărârii Adunării Plenare a Curții Constituționale (supra, pct. 42), aceasta a examinat problema aplicabilității directe a concluziilor enunțate în această hotărâre în cazul procedurilor disciplinare îndreptate împotriva executorilor judecătorești. Cu privire la acest aspect, a afirmat, printre altele:

„Pentru a examina cu atenție problema, se subliniază că, în hotărârea nr. Pl. ÚS 33/09, Curtea Constituțională a constatat că imposibilitatea de a formula o cale de atac împotriva deciziei instanței disciplinare nu contravine garanțiilor constituționale ale dreptului la un proces echitabil. Aceasta a considerat că sistemul constituțional garantează dreptul la o cale de atac doar în materie penală (art. 2 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenție) și că art. 2 § 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție prevede excepții de la această regulă [...] Curtea Constituțională și-a întemeiat concluzia cu privire la constituționalitatea dispoziției criticate afirmând că procedurile disciplinare îndreptate împotriva judecătorilor nu sunt proceduri având ca obiect stabilirea unei acuzații în materie penală, în sensul art. 6 § 1 din Convenție (această concluzie nu se aplică direct în speță), și reamintind că deciziile Curții Administrative Supreme sunt pronunțate de cea mai înaltă jurisdicție, în sensul art. 2 § 2 din Protocolul nr. 7 (ceea ce constituie un alt element relevant în speță)”.

45. Curtea Constituțională a exprimat o opinie similară în Decizia nr. IV. ÚS 2047/13 din 15 octombrie 2013. Aceasta a statuat următoarele:

„Curtea Constituțională nu constată nicio încălcare a drepturilor invocate de reclamant. În primul rând, în ceea ce privește motivul încălcării dreptului la o cale de atac internă efectivă, aceasta face referire [...] la Decizia nr. Pl. ÚS 33/09 [...] Curtea Constituțională [în prezenta decizie] a concluzionat următoarele: „O reglementare care nu îi permite unei persoane acuzate de o abatere disciplinară să formuleze o cale de atac împotriva unei decizii a camerei disciplinare nu este neconstituțională; ordinea constituțională nu garantează niciun drept general la două grade de jurisdicție”. Dacă, procedura disciplinară nu implică, în cele din urmă, stabilirea unei acuzații în materie penală, în sensul art. 6 din Convenție [...] și al art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, dreptul de a formula o cale de atac împotriva unei decizii pronunțate în cadrul unei astfel de proceduri nu este, așadar, garantat în mod expres în ordinea constituțională și nu se poate deduce în alt fel, din ordinea constituțională, existența unui astfel de drept. Aceste concluzii se aplică, de asemenea, în cauzele având ca obiect abaterile disciplinare săvârșite de executori judecătorești. ”

46. Prin Decizia nr. I. ÚS 12/14, din 24 iunie 2014, Curtea Constituțională a respins o acțiune constituțională prin care reclamantul, un executor judecătoresc, a invocat o încălcare a dreptului său la un proces echitabil, denunțând imposibilitatea de a formula o cale de atac împotriva deciziei Curții Administrative Supreme prin care a fost obligat la plata unei amenzi în valoare de 10 000 CZK. De asemenea, Curtea Constituțională a respins cererea reclamantului de invalidare a articolului 21 din Legea nr. 7/2002 privind procedura în cauzele îndreptate împotriva judecătorilor, procurorilor și executorilor judecătorești (supra, pct. 38). Aceasta a statuat în special:

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

„5. În ceea ce privește motivele întemeiate de reclamant pe imposibilitatea de a solicita reexaminarea deciziei pronunțate în cadrul procedurii disciplinare și a compunerii camerei disciplinare, Curtea Constituțională face trimitere la motivarea hotărârii Adunării sale plenare la 29 septembrie 2010, nr. Pl. ÚS 33/09 (N 205/58 SbNU 827), în care a respins propunerea de abrogare a articolului 21 din Legea nr. 7/2002 privind procedura în cauzele îndreptate împotriva judecătorilor, procurorilor și executorilor judecătorești, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 314/2008 Coll. În această hotărâre, Curtea Constituțională a ajuns la concluzia că o dispoziție legală, care nu îi oferea acuzatului posibilitatea de a introduce o cale de atac împotriva unei decizii a camerei disciplinare, nu era neconstituțională. ”

II. DREPTUL INTERNAȚIONAL

47. În cauzele *Essais nucléaires (Australie c. France) [Teste Nucleare (Australia împotriva Franței)]* și *Différend concernant le statut et l'utilisation des eaux du Silala (Chili c. Bolivie) [Litigiu privind statutul și utilizarea apelor din Silala (Chile împotriva Boliviei)]*, Curtea Internațională de Justiție („CIJ”) a avut ocazia să examineze importanța concluziilor și declarațiilor reclamantului în scopul definirii pretențiilor, precum și competența judecătorului de a interpreta concluziile părților.

48. În hotărârea pronunțată la 20 decembrie 1974 în cauza *Essais nucléaires*, CIJ a declarat:

„30. [...] [E]ste esențial să se examineze dacă Guvernul austriac solicită Curții să pronunțe o hotărâre care nu ar face decât să clarifice legătura juridică dintre reclamant și pârât în ceea ce privește problemele în litigiu sau o hotărâre concepută astfel încât formularea acesteia să oblige una sau ambele părți să adopte anumite măsuri sau să se abțină de la adoptarea anumitor măsuri. Prin urmare, Curții îi revine sarcina de a circumscrie problema reală ridicată în cauză și de a clarifica obiectul cererii. Nu s-a contestat niciodată faptul că această Curte are dreptul și chiar obligația de a interpreta concluziile părților, acesta fiind unul dintre atributele funcției sale judiciare. Fără îndoială că, atunci când cererea nu este formulată în mod corespunzător, deoarece concluziile părților sunt neadecvate, Curtea nu are competența de «a se substitui [părților] pentru a formula noi concluzii, doar pe baza argumentelor invocate și a faptelor pretinse» (C.P.J.I. seria A nr. 7, p. 35), dar nu este cazul în speță și, în plus, nu se ridică nici problema formulării unor noi concluzii de către Curte. În schimb, Curtea și-a exercitat în repetate rânduri competența de care dispune, de a respinge, dacă este necesar, anumite teze sau argumente invocate de o parte ca elemente ale concluziilor sale, atunci când consideră că acestea nu constituie elemente care indică ce anume îi solicită partea în cauză să decidă, ci motive invocate pentru ca aceasta să se pronunțe în direcția dorită. Astfel, în cauza *Pêcheries*, Curtea a precizat (pct. 9-13) ce anume presupuneau concluziile reclamantului: «Acestea sunt elemente care, dacă este necesar, ar putea constitui motivarea hotărârii, și nu obiectul acesteia (C.I.J. Culegere 1951, p. 126)» [...] ”

49. În hotărârea pronunțată la 1 decembrie 2022, în cauza *Différend concernant le statut et l'utilisation des eaux du Silala*, CIJ a declarat:

„43. În acest scop, Curtea va aprecia cu atenție dacă și în ce măsură concluziile finale ale părților continuă să reflecte un diferend între ele. Aceasta nu are competența de „a se substitui [părților] pentru [...] a formula noi [concluzii], [doar] pe baza argumentelor invocate și a faptelor pretinse” [*Certains intérêts allemands en Haute-Silésie polonaise, fond (Unele interese germane în Silezia Superioară poloneză, fond)*, hotărârea nr. 7, 1926, C.P.J.I. seria A nr. 7, p. 35]. Totuși, aceasta «are dreptul și chiar obligația de a interpreta concluziile părților, acesta fiind unul dintre atributele funcției sale judiciare» [*Essais nucléaires (Australie c. France)*, hotărâre, C.I.J. Culegere 1974, p. 262, pct. 29]. Pentru a îndeplini această sarcină, Curtea ia în considerare nu doar concluziile, ci și, printre altele, cererea și toate argumentele invocate de părți în cadrul procedurii scrise și orale (a se vedea *ibid.*, p. 263, pct. 30-31). Prin urmare, Curtea va interpreta concluziile pentru a stabili care este esența acestora și dacă acestea reflectă un diferend între Părți. ”

III. TEXTELE CONSILIULUI EUROPEI

50. Paragraful relevant din Raportul explicativ privind Protocolul nr. 7 la Convenție, referitor la art. 2, se citește astfel:

„17. Acest articol recunoaște oricărei persoane declarate vinovată de o infracțiune de un tribunal dreptul de a cere examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Acesta nu

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

impune ca, în toate cazurile, această persoană să aibă posibilitatea de a solicita examinarea atât a declarației de vinovăție, cât și a condamnării. Astfel, de exemplu, dacă persoana condamnată a mărturisit că este vinovată de infracțiunea de care a fost acuzată, acest drept poate fi restrâns la revizuirea condamnării sale. Față de textul dispoziției corespunzătoare din Pactul Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile civile și politice [articolul 14 alineatul (5)], termenul «tribunal» a fost adăugat pentru a clarifica faptul că acest articol nu se referă la infracțiunile judecate de organisme care nu sunt instanțe în sensul art. 6 din Convenție. ”

ÎN DREPT

I. OBIECTUL CAUZEI ȘI EXCEPȚIILE PRELIMINARE LEGATE DE ACESTA

A. Introducere

51. Curtea reamintește că obiectul unei cauze „prezentate” Curții în exercitarea dreptului la recurs individual este definit de capătul de cerere sau „pretenția” reclamantului [forma substantivată a verbului „a pretinde”, utilizat la art. 34; *Radomilja și alții împotriva Croației* (MC), nr. 37685/10 și 22768/12, pct. 109, 20 martie 2018].

52. Reclamantul formulează capete de cerere în temeiul art. 6 § 1, § 2 și § 3 lit. d) din Convenție și al art. 2 din Protocolul nr. 7 (supra, pct. 29). Părțile relevante ale acestor articole se citesc astfel:

Art. 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotări fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. [...]

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

[...]

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

[...] ”

Art. 2 din Protocolul nr. 7

Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală

„1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercițarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, așa cum acestea sunt definite de lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale. ”

1. Hotărârea Camerei

53. În hotărârea sa (*Grosam împotriva Republicii Cehe*, nr. 19750/13, pct. 66, 23 iunie 2022), Camera a definit capetele de cerere prezentate de reclamant în temeiul art. 6 din Convenție după cum urmează:

„66. Invocând art. 6 § 1, § 2 și § 3 lit. d) din Convenție, reclamantul susține că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil. Cu acest titlu, prezintă argumentele expuse în continuare.

HOTĂRÂREA GROSAM ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

i) Principiul prezumției de nevinovăție nu a fost respectat în procedura disciplinară îndreptată împotriva sa. Instanța disciplinară i-a impus reclamantului sarcina de a-și dovedi „nevinovăția”, întrucât aceasta a examinat doar probele incriminatoare, fără să fi solicitat sau examinat din oficiu probele dezincriminatoare. Întrucât reclamantul nu a putut să-și dovedească „nevinovăția”, aceasta a hotărât că motivele invocate în apărare nu erau plauzibile. În plus, aceasta l-a împiedicat pe reclamant să propună probe suplimentare înainte de încheierea ședinței.

ii) În cadrul procedurii desfășurate în fața Curții Constituționale, aceasta nu a ținut seama în mod corespunzător de multe dintre argumentele reclamantului ”

54. Capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 a fost definit astfel:

„68. [...] [I]nvocând art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, reclamantul susține că legea nu pune la dispoziție nicio cale de atac împotriva deciziei instanței disciplinare (care, în opinia sa, era de natură „penală”). El consideră că nu se aplica nicio excepție de la această dispoziție, întrucât infracțiunea care i se imputa nu avea un caracter minor, având în vedere severitatea sancțiunilor de care era pasibil și faptul că respectiva Cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme nu putea fi considerată drept „cea mai înaltă jurisdicție”, în sensul acestei dispoziții, ca urmare a compunerii sale și a lipsei unor garanții suficiente cu privire la competența și independența sa, aceasta fiind compusă din șase membri, dintre care doar doi erau magistrați profesioniști. ”

55. Camera a reîncadrat acest capăt de cerere privind încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 7 în principal ca fiind un capăt de cerere întemeiat pe compunerea instanței disciplinare și l-a examinat din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție (*ibidem*, pct. 70). Aceasta a statuat în special următoarele:

„70. Fiind responsabilă cu încadrarea juridică a faptelor cauzei [*Scoppola împotriva Italiei* (nr. 2) (MC), nr. 10249/03, pct. 54, 17 septembrie 2009, și *Radomilja și alții împotriva Croației* (MC), nr. 37685/10 și 22768/12, pct. 110-126, 20 martie 2018], Curtea apreciază că acest din urmă capăt de cerere intră, în principal, sub incidența art. 6 § 1 din Convenție, cu atât mai mult cu cât o „instanță” în sensul art. 6 este, de asemenea, considerată ca atare în sensul art. 2 din Protocolul nr. 7 [*Didier împotriva Franței* (dec.), nr. 58188/00, pct. 3, CEDO 2002-VII (extrase)]. ”

56. În continuare, Camera a examinat aplicabilitatea art. 6 § 1 și a concluzionat că acest articol era aplicabil sub aspectul său civil, și nu sub aspectul său penal (*ibidem*, pct. 87-98). Prin urmare, aceasta a declarat capetele de cerere formulate de reclamant în temeiul art. 6 § 2 și § 3 lit. d) din Convenție inadmisibile pentru incompatibilitate *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției (*ibidem*, pct. 99, a se vedea și supra, pct. 53).

57. În mod similar, Camera a declarat inadmisibil ca fiind vădit nefondat capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, potrivit căruia Curtea Constituțională nu a examinat în mod corespunzător toate argumentele invocate de acesta în acțiunea sa constituțională (*ibidem*, pct. 157-158; a se vedea și supra, pct. 53).

58. În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat de reclamant pe încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 7, care a fost reîncadrat drept un capăt de cerere care intră sub incidența art. 6 § 1 din Convenție (supra, pct. 54-55), Camera a constatat încălcarea acestei din urmă dispoziții. Mai precis, aceasta a apreciat că reclamantul a fost privat de dreptul său la o instanță independentă și imparțială pentru motivul examinării cauzei sale de către camera disciplinară, care nu îndeplinea aceste cerințe (*ibidem*, pct. 113-151).

59. În sfârșit, Camera a hotărât că nu este necesar să examineze admisibilitatea și temeinicia celorlalte capete de cerere formulate de reclamant în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, cu privire la caracterul inechitabil al procedurii desfășurate în fața instanței disciplinare, care rezulta din: (i) faptul că instanța disciplinară nu l-a invitat pe reclamant să prezinte probe suplimentare înainte de încheierea ședinței, (ii) modul în care această instanță a apreciat probele și (iii) imposibilitatea reclamantului de a ataca decizia în cauză (*ibidem*, pct. 154, a se vedea și supra, pct. 53).

2. Obiectul cauzei în fața Marii Camere

60. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, „cauza” retrimisă în fața Marii Camere este cererea astfel cum a fost declarată admisibilă, la care se adaugă capetele de cerere care nu au fost declarate inadmisibile [*Fedotova și alții împotriva Rusiei* (MC), nr. 40792/10 și alte 2 cereri, pct. 83, 17 ianuarie 2023].

61. Marea Cameră constată că, în hotărârea sa (*Grosam*, citată anterior, pct. 99 și 157-158), Camera a declarat inadmisibile a) capetele de cerere formulate de reclamant în temeiul art. 6 § 2 și § 3 lit. d) (supra, pct. 56), și b) capătul de cerere al acestuia întemeiat pe art. 6 § 1 din Convenție pentru lipsa unei motivări suficiente a deciziei pronunțate de Curtea Constituțională (supra, pct. 57). Prin urmare, aceste capete de cerere ies din sfera obiectului „cauzei” retrimise în fața Marii Camere (a se vedea punctul precedent).

62. Marea Cameră observă, de asemenea, că nici capătul de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7, nici celelalte capete de cerere formulate de acesta în temeiul art. 6 § 1 din Convenție nu au fost declarate inadmisibile de Cameră (supra, pct. 58-59).

63. Așadar, obiectul „cauzei”, astfel cum a fost retrimisă în fața Marii Camere, cuprinde:

a) capătul de cerere întemeiat pe art. 2 din Protocolul nr. 7, în privința căruia, după ce l-a reîncadrat, apreciind că intră sub incidența art. 6 § 1 din Convenție, Camera a constatat încălcarea acestei din urmă dispoziții, ca urmare a nerespectării cerinței unei instanțe independente și imparțiale (supra, pct. 54-55 și 58); și

b) capetele de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1, cu privire la caracterul inechitabil al procedurii desfășurate în fața instanței disciplinare, în privința căror Camera a constatat că nu este necesar să examineze admisibilitatea și temeinicia acestora (supra, pct. 53 și 59).

64. Totuși, acest lucru nu înseamnă că Marea Cameră nu poate să examineze de asemenea, dacă este cazul, chestiuni referitoare la admisibilitatea capetelor de cerere care intră sub incidența obiectului „cauzei”, astfel cum a fost retrimisă în fața Marii Camere, așa cum are posibilitatea Camera în cadrul procedurii obișnuite, de exemplu în temeiul art. 35 § 4 *in fine* din Convenție sau atunci când aceste aspecte au fost unite cu fondul ori când acestea sunt relevante în etapa examinării pe fond [a se vedea, de exemplu, *Azinas împotriva Ciprului* (MC), nr. 56679/00, pct. 32, CEDO 2004-III, *Vučković și alții împotriva Serbiei* (excepție preliminară) (MC), nr. 17153/11 și alte 29 de cereri, pct. 56, 25 martie 2014, și *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 102, și cauzele citate în aceasta]. Prin urmare, chiar și în etapa examinării pe fond, Marea Cameră poate reveni asupra unei decizii de admisibilitate, în cazul în care ajunge la concluzia că cererea ar fi trebuit să fie declarată inadmisibilă pentru unul dintre motivele menționate la primele trei paragrafe ale art. 35 din Convenție (*ibidem*).

B. Argumentele părților

65. Părțile nu contestă modul în care Camera a definit capetele de cerere formulate de reclamant în temeiul art. 6 din Convenție (supra, pct. 53). Marea Cameră apreciază că nu există niciun motiv să considere altfel.

66. Singura problemă ridicată în litigiu cu privire la obiectul cauzei este aceea de a stabili dacă respectivul capăt de cerere formulat de reclamant în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7, astfel cum este formulat în cererea acestuia în fața Curții (supra, pct. 29), poate fi examinat, astfel cum a procedat Camera, din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție, ca un capăt de cerere întemeiat pe lipsa accesului la o instanță independentă și imparțială.

1. Guvernul

67. Guvernul susține, în fața Marii Camere, că, în realitate, Camera a examinat un capăt de cerere distinct și specific, referitor la lipsa accesului la o instanță independentă și imparțială, expus pentru prima dată de reclamant în observațiile sale din 5 noiembrie 2015, abia după ce Camera a recomunicat cererea și a ridicat o problemă specifică în această privință (supra, pct. 6, și infra, pct.82).

68. În fața Marii Camere, Guvernul susține, la fel ca și în fața Camerei, că aceasta din urmă nu a respectat sfera limitată a controlului exercitat de Curte, că aceasta a extins din oficiu obiectul cauzei la probleme care nu au fost ridicate de reclamant în cererea prin care acesta a sesizat Curtea. Guvernul face trimitere la principiile generale în materie, expuse în hotărârile *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 109, 117 și 123-125, și *Foti și alții împotriva Italiei*, 10 decembrie 1982, pct. 44, seria A nr. 56.

69. În special, Guvernul susține că, în cererea prin care a sesizat Curtea, reclamantul denunță, în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, o încălcare a dreptului său la două grade de jurisdicție în materie penală, în măsura în care acesta a fost privat de dreptul de a solicita examinarea declarației sale de vinovăție și a condamnării sale de către o jurisdicție superioară. Acesta subliniază, exclusiv în limitele acestui capăt de cerere, că, având în vedere compunerea camerei disciplinare, aceasta nu putea fi considerată „cea mai înaltă jurisdicție”. Acesta afirmă că argumentele întemeiate pe compunerea acestei instanțe se referă, așadar, doar la una dintre excepțiile prevăzute la paragraful al doilea al acestui articol specific.

70. În consecință, Guvernul apreciază că esența capătului de cerere cu care reclamantul a sesizat Curtea constă în imposibilitatea reclamantului de a formula recurs împotriva deciziei instanței disciplinare, pe care acesta o consideră ca fiind o încălcare a art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție. Așadar, în opinia sa, este evident că fondul acestui capăt de cerere, atât din punctul de vedere al faptelor, cât și al argumentelor de drept, este, în esență, diferit de cel examinat de Camera în temeiul art. 6 § 1 din Convenție.

71. Guvernul observă că reclamantul nu a pretins că a fost privat de dreptul său la o „instanță independentă și imparțială, instituită de lege”, în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Acesta afirmă că, contrar celor constatate de Camera, nu s-a susținut nicăieri în cerere faptul că instanța disciplinară, ca urmare a compunerii sale, a modului în care a întocmit listele de candidați pentru posturile de judecători laici (asesori) sau a lipsei de garanții împotriva presiunilor externe, nu putea fi considerată o „instanță independentă și imparțială” și nici măcar o „instanță” în sensul art. 6 din Convenție.

72. Guvernul subliniază că, în observațiile sale din 5 noiembrie 2015 (infra, pct. 82), reclamantul a pretins pentru prima dată o încălcare a art. 6 § 1, întemeiată pe faptul că, având în vedere compunerea sa și modul în care au fost numiți unii dintre membrii săi, camera disciplinară nu putea fi considerată o instanță independentă și imparțială. Acesta concluzionează că reclamantul a menționat capătul de cerere în privința căruia Camera a constatat o încălcare abia în a treia sau chiar în a patra serie de observații, adică prea târziu și în afara obiectului inițial al cauzei cu care a fost sesizată Curtea în temeiul Convenției.

73. Guvernul afirmă că, în pofida acestui lucru, Camera l-a invitat de mai multe ori să răspundă la întrebări legate de aspectul dacă reclamantul a avut acces, în toate etapele procedurii, la o instanță care îndeplinea toate cerințele prevăzute la art. 6 § 1, ținând seama în special de compunerea sa, precum și de garanțiile privind competența judiciară profesională și de modalitatea de selectare a persoanelor care urmau să fie înscrise pe lista judecătorilor laici (asesori) (supra, pct. 6).

74. În continuare, Guvernul face trimitere la observațiile sale prezentate în fața Camerei la 9 ianuarie 2014, 12 martie 2014 și 13 noiembrie 2015, în care a subliniat, în mai multe rânduri,

că acest aspect nu intra în sfera obiectului capetelor de cerere formulate de reclamant și s-a opus extinderii din oficiu, de către Cameră, a obiectului cauzei.

75. Guvernul apreciază că, deși Curtea este responsabilă cu încadrarea juridică a faptelor cauzei și, prin urmare, nu se consideră obligată de încadrarea pe care le-o atribuie părțile, aceasta nu dispune de o libertate totală pentru a se pronunța asupra unui capăt de cerere fără a ține seama de contextul procesual în care se înscrie acesta [Guvernul citează hotărârea *Garib împotriva Țărilor de Jos* (MC), nr. 43494/09, pct. 98, 6 noiembrie 2017]. Acesta afirmă că principiul *jura novit curia* se referă la încadrarea juridică a capătului de cerere, și nu la problema de a stabili acțiunea specifică a autorităților pe care reclamantul o consideră drept o încălcare a Convenției. Guvernul argumentează că Curtea nu se poate folosi de acest principiu pentru a introduce un nou capăt de cerere, care nu a fost formulat de reclamant. Acesta concluzionează că, deși Curtea are competența de a examina circumstanțele denunțate în lumina Convenției în ansamblul său (citează hotărârea *Foti și alții*, citată anterior, pct. 44), acest lucru nu îi permite totuși să se sesizeze cu privire la probleme referitor la care reclamantul nu a invocat nicio încălcare a drepturilor sale prevăzute de Convenție.

76. Guvernul apreciază că există o diferență semnificativă între argumentul potrivit căruia un organ judiciar, ca urmare a compunerii sale, nu este „cea mai înaltă jurisdicție” în sensul art. 2 § 2 du Protocolul nr. 7, și argumentul potrivit căruia acesta nu este nici măcar o „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Acesta afirmă că, din câte știe, Curtea nu a definit încă noțiunea de „cea mai înaltă jurisdicție”, utilizată la al doilea paragraf al art. 2 din Protocolul nr. 7. Subliniază că Curtea s-a limitat să observe că o autoritate care nu este o „instanță” în sensul art. 6 din Convenție nu poate fi considerată drept „cea mai înaltă jurisdicție” în sensul art. 2 § 2 du Protocolul nr. 7 (citează hotărârea *Saqueti împotriva Spaniei*, nr. 50514/13, pct. 53, 30 iunie 2020). În opinia sa, acest lucru nu înseamnă că și contrariul este adevărat: dacă o anumită autoritate nu este „cea mai înaltă jurisdicție” în sensul art. 2 § 2 din Protocolul nr. 7, nu ar trebui să se concluzioneze în mod automat că aceasta nu este o „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție, deoarece nu ar fi nerezonabil să se presupună că jurisdicțiile cele mai înalte trebuie să îndeplinească cerințe mai stricte decât instanțele de drept comun.

77. Totuși, Guvernul afirmă că tocmai aceasta este concluzia la care a ajuns Camera, care a evidențiat faptul că, în cererea sa inițială, reclamantul și-a formulat în mod corespunzător capătul de cerere întemeiat pe compunerea instanței disciplinare și pe lipsa de garanții suficiente cu privire la competența și independența membrilor laici ai acesteia care nu au calitatea de judecători. Atunci când Camera a analizat dacă reclamantul a formulat acest capăt de cerere, cel puțin în esență, aceasta nu l-a examinat în ceea ce privește aspectul său juridic (*Grosam*, citată anterior, pct. 75 și 103-105). Aceasta a considerat nerelevant faptul că reclamantul a menționat aspectul instituțional al compunerii instanței disciplinare făcând referire doar la paragraful al doilea al art. 2 din Protocolul nr. 7, întrucât Curții îi revine sarcina de încadrare juridică a capetelor sale de cerere. Astfel, pe baza capătului de cerere privind încălcarea dreptului la două grade de jurisdicție în materie penală, garantat de art. 2 din Protocolul nr. 7, reîncadrat de Cameră ca fiind un capăt de cerere privind încălcarea dreptului la o „instanță”, garantat de art. 6 din Convenție, aceasta a apreciat că poate examina respectarea tuturor cerințelor unei „instanțe”, cum ar fi independența și imparțialitatea sa, calificările profesionale ale membrilor săi, etc.

78. Pentru aceste motive, Guvernul respinge cu fermitate argumentul invocat de reclamant (infra, pct. 86), potrivit căruia, în observațiile sale din 5 noiembrie 2015 (supra, pct. 72, și infra, pct. 82), nu ar fi făcut decât să detalieze capătul de cerere formulat inițial. Acesta apreciază că, dimpotrivă, Camera l-a determinat pe reclamant (supra, pct. 6 și 73) să formuleze, în cadrul acestor observații, un nou capăt de cerere, care nu se număra printre cele expuse inițial de acesta. Guvernul consideră că, și în cazul în care Curtea ar ajunge la concluzia că acest capăt de cerere

nu este nou, ci constituie o dezvoltare a capetelor de cerere formulate inițial de reclamant, acesta nu a fost invocat niciodată, nici măcar în esență, în fața instanțelor interne, în special în fața Curții Constituționale, și că, prin urmare, reclamantul nu a epuizat căile de atac interne.

79. În sfârșit, Guvernul afirmă că, în pofida obiecțiilor ridicate de acesta pe tot parcursul procedurii, cu privire la inițiativele Camerei de a extinde obiectul cauzei și de a ridica noi probleme din proprie inițiativă (supra, pct. 74), Camera a căutat, în mod continuu și proactiv, motive pentru a constata o încălcare a Convenției, depășind cu mult întinderea capetelor de cerere formulate inițial de reclamant. În opinia sa, acest lucru ar putea lăsa impresia că Camera a profitat de prezenta cauză pentru a examina întregul sistem de justiție în materie disciplinară din dreptul ceh, servindu-se în acest scop de o cerere individuală pentru a atinge un alt obiectiv decât cel vizat de respectiva cerere.

80. Așadar, Guvernul solicită Marii Camere nu doar să corecteze eroarea săvârșită la nivelul Camerei, ci și să clarifice limitele competenței de care dispune Curtea în ceea ce privește reîncadrarea capetelor de cerere formulate de reclamant, astfel încât să se asigure că obiectul cauzei nu se extinde dincolo de capetele de cerere formulate în cerere.

81. Guvernul concluzionează, din cele de mai sus, că respectivul capăt de cerere cu privire la care Camera a constatat încălcarea art. 6 § 1 din Convenție este inadmisibil fie pentru nerespectarea termenului de șase luni, fie pentru neepuizarea căilor de atac interne.

2. Reclamantul

82. În observațiile sale prezentate în fața Camerei la 5 noiembrie 2015, reclamantul a susținut că respectiva Cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme nu era o „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție, deoarece doar doi dintre cei șase membri ai acesteia erau judecători profesioniști (supra, pct. 19). În special, acesta a considerat că respectiva cameră disciplinară nu putea fi considerată independentă întrucât membrii săi care nu erau judecători profesioniști, ci judecători laici (asesori), nu au îndeplinit cerințele de independență și imparțialitate. El a adăugat că legea nu prevedea nicio garanție împotriva presiunilor externe, nu stabilea, precum în cazul judecătorilor profesioniști, cerințele care trebuiau îndeplinite de judecătorii laici (asesori) în ceea ce privește competența și experiența lor și nu reglementa în niciun fel numirea acestora. În cele din urmă, acesta a susținut că procesul de selecție a judecătorilor laici (asesori) era lipsit de transparență.

83. În observațiile sale suplimentare din 10 decembrie 2015, reclamantul a respins argumentul susținut de Guvern privind inadmisibilitatea, pentru nerespectarea termenului de șase luni și pentru neepuizarea căilor de atac interne, a capătului său de cerere potrivit căruia Camera disciplinară a Curții Administrative Supreme nu este o „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție. În special, acesta a susținut că invocarea, în cererea sa, a art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, a cărui formulare face trimitere la noțiunea de „cea mai înaltă jurisdicție”, impunea în mod necesar examinarea aspectului dacă respectiva Cameră disciplinară a Curții Administrative Supreme era o „instanță” în sensul art. 6 § 1 din Convenție. În susținerea acestei legături între cele două articole, reclamantul a făcut trimitere la Raportul explicativ privind Protocolul nr. 7 la Convenție (supra, pct. 50).

84. În aceste observații, reclamantul a afirmat de asemenea următoarele:

„În observațiile sale din 5 noiembrie 2015, [reclamantul] descrie în detaliu motivele pentru care a concluzionat că membrii instanței disciplinare (adică [judecătorii laici (asesori)]) nu îndeplinesc cerințele [privind] imparțialitatea și independența și, prin urmare, [își] menține această concluzie în toate privințele.”

85. În fața Marii Camere, reclamantul susține că, în cererea sa prezentată în fața Curții, s-a plâns în legătură cu compunerea instanței disciplinare în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție. El afirmă că acest capăt de cerere poate fi, de asemenea, considerat drept un capăt

de cerere întemeiat pe încălcarea dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenție.

86. În plus, în observațiile sale prezentate în fața Camerei, reclamantul a detaliat acest capăt de cerere, dar nu a formulat unul nou.

87. Reclamantul concluzionează că, în hotărârea sa, Camera a examinat doar capetele de cerere și argumentele invocate de acesta și că, prin urmare, aceasta nu a depășit în niciun fel limitele competenței conferite Curții.

C. Motivarea Curții

88. Curtea reamintește că un capăt de cerere sau o „pretenție” – forma substantivată a verbului „a pretinde”, utilizat la art. 34 din Convenție – presupune două elemente, și anume susținerile de fapt (în sensul că reclamantul pretinde că este „victima” unei acțiuni sau a unei omisiuni) și argumentele juridice pe care se bazează acestea (în sensul că acțiunea sau omisiunea în cauză a determinat „încălcarea de către una dintre înaltele părți contractante a unor drepturi recunoscute în Convenție sau în protocoalele sale”; *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 110). Aceste două elemente sunt interconectate, întrucât faptele denunțate trebuie să fie interpretate în lumina argumentelor juridice invocate și invers (*ibidem*).

89. Curtea reamintește, de asemenea, că respectivele capete de cerere pe care reclamantul intenționează să le întemeieze pe art. 6 din Convenție trebuie să conțină toți parametrii necesari pentru a-i permite Curții să delimiteze chestiunea pe care este solicitată să o examineze. Este important de subliniat faptul că domeniul de aplicare al art. 6 din Convenție este foarte larg și că analiza Curții este în mod necesar limitată la capetele de cerere precise care îi sunt prezentate [*Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei* (MC), nr. 5391/13 și alte 2 cereri, pct. 104, 6 noiembrie 2018].

90. Pentru a putea introduce o cerere în temeiul art. 34, o persoană trebuie să poată demonstra că a suportat în mod direct efectele măsurii de care se plânge, aceasta fiind o condiție necesară pentru a declanșarea mecanismului de protecție prevăzut de Convenție [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României*, (MC), nr. 47848/08, pct. 96, CEDO 2014]. În aceeași ordine de idei, Curtea nu se poate pronunța decât asupra faptelor de care se plânge reclamantul (supra, pct. 88, *Radomilja și alții*, citată anterior, pct. 120-121 și 124). În consecință, nu este suficient ca existența unei încălcări a Convenției să fie „evidentă” având în vedere faptele cauzei sau observațiile prezentate de reclamant. Dimpotrivă, reclamantul are obligația să denunțe o acțiune sau o omisiune ca fiind contrară unor drepturi recunoscute în Convenție sau în protocoalele la aceasta (*ibidem*, pct. 110, a se vedea supra, pct. 88), astfel încât Curtea să nu fie nevoită să facă speculații cu privire la clarificarea chestiunii dacă a fost sau nu formulat un capăt de cerere (a se vedea, cu privire la epuizarea căilor de atac interne, *Farzaliyev împotriva Azerbaidjanului*, nr. 29620/07, pct. 55, 28 mai 2020).

91. Aceasta înseamnă că nu este de competența Curții să se substituie reclamantului și să formuleze noi capete de cerere doar pe baza argumentelor invocate și a faptelor prezentate (a se vedea, comparativ, hotărârile Curții Internaționale de Justiție citate la punctele 47-49 de mai sus).

92. În speță, în cererea prin care a sesizat Curtea, reclamantul susține, în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, că dreptul intern excludea orice cale de atac împotriva deciziilor Camerei disciplinare a Curții Administrative Supreme (supra, pct. 29). Nu consideră că această dispoziție a fost încălcată din cauza faptului că această instanță avea în componență membri care nu erau magistrați profesioniști (supra, pct. 88). Invocă acest element doar pentru a susține că, întrucât membrii săi care erau judecători laici (asesori) nu erau obligați să îndeplinească aceleași cerințe în materie de competență și de independență ca și judecătorii profesioniști,

instanța disciplinară nu putea fi considerată drept „cea mai înaltă jurisdicție”. Singurul scop al acestui argument este de a înlătura aplicarea excepției prevăzute la art. 2 § 2 din Protocolul nr. 7, care exclude dreptul la două grade de jurisdicție în cazurile în care inculpatul a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție.

93. În plus, reclamantul subliniază că, din cauza faptului că printre membrii Camerei disciplinare a Curții Administrative Supreme se numărau judecători laici (asesori), compunerea acesteia era neobișnuită comparativ cu cea a instituțiilor judiciare superioare din Republica Cehă, care, în mod obișnuit, nu includ membri care sunt judecători laici (asesori), a căror participare, astfel cum a subliniat reclamantul, este obișnuită în cadrul anumitor instanțe de prim grad (supra, pct. 29). Pe scurt, reclamantul nu susține că respectiva cameră disciplinară nu era nici măcar o „instanță”, ci doar că aceasta nu era „cea mai înaltă jurisdicție”.

94. Un argument atât de puțin important nu poate fi asimilat unui capăt de cerere, întrucât, astfel cum susține reclamantul, compunerea camerei disciplinare nu era cauza pretensei încălcări a art. 2 din Protocolul nr. 7, nici elementul constitutiv al acesteia (a se compara cu hotărârea Curții Internaționale de Justiție în cauza *Essais nucléaires*, citată supra, pct. 48, în măsura în care aceasta face referire la competența C.I.J. de a respinge anumite teze sau argumente cu privire la care consideră că nu constituie elemente care indică ce anume îi solicită partea în cauză să decidă, ci motive invocate pentru ca aceasta să se pronunțe în direcția dorită (de partea în cauză).

95. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că argumentul invocat de reclamant, prin care a denunțat compunerea instanței disciplinare, nu poate fi interpretat ca fiind un capăt de cerere întemeiat pe faptul că această instanță nu era o instanță independentă și imparțială, în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Dacă reclamantul dorea, în această etapă, să pretindă o încălcare a garanțiilor prevăzute la art. 6 § 1 din Convenție, ar fi trebuit să facă acest lucru în mod clar în formularul său de cerere, astfel cum a procedat ulterior, în observațiile sale din 5 noiembrie 2015 prezentate în fața Camerei (a se vedea supra, pct. 82, și a se compara cu *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd și alții împotriva Georgiei*, nr. 16812/17, pct. 246, 18 iulie 2019).

96. Din cele de mai sus rezultă că reclamantul nu a prezentat, în cererea introdusă de acesta în fața Curții, capătul de cerere formulat în temeiul art. 6 § 1 din Convenție cu privire la lipsa accesului la o instanță independentă și imparțială. În schimb, astfel cum subliniază Guvernul (supra, pct. 67 și 72), reclamantul a formulat pentru prima dată acest capăt de cerere în observațiile pe care le-a prezentat la 5 noiembrie 2015 în fața Camerei, după ce aceasta a comunicat cererea Guvernului (supra, pct. 82). Nu se poate considera că acest nou capăt de cerere are legătură cu un anumit aspect al capătului de cerere formulat inițial în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7, întrucât acesta privește cerințe diferite care decurg din art. 6 § 1 din Convenție [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Denis și Irvine împotriva Belgiei* (MC), nr. 62819/17 și 63921/17, pct. 110, 1 iunie 2021, și supra, pct. 89].

97. De asemenea, rezultă că, ridicând o problemă referitoare la respectarea cerinței unei „instanțe instituite de lege”, în sensul art. 6 § 1 din Convenție (supra, pct. 6), Camera a extins din oficiu obiectul cauzei dincolo de ceea ce reclamantul definise inițial în cererea sa. Astfel, Camera a depășit competențele conferite Curții prin art. 32 și 34 din Convenție (supra, pct. 91).

D. Concluzii cu privire la obiectul cauzei

98. Având în vedere aceste elemente, Curtea apreciază că acel capăt de cerere întemeiat pe faptul că respectiva cameră disciplinară nu este o instanță independentă și imparțială, invocat de reclamant în noiembrie 2015, a fost formulat la peste șase luni de la încheierea procedurii disciplinare îndreptate împotriva sa, și anume 17 septembrie 2012, atunci când i-a fost

notificată decizia prin care Curtea Constituțională a respins acțiunea sa constituțională (supra, pct. 28).

99. Așadar, excepția preliminară formulată de Guvern cu privire la nerespectarea regulii celor șase luni (supra, pct. 72 și 81) trebuie să fie admisă.

100. Rezultă că respectivul capăt de cerere întemeiat de reclamant pe lipsa accesului la o instanță independentă și imparțială este inadmisibil, în temeiul art. 35 § 1 din Convenție, pentru nerespectarea regulii celor șase luni și, prin urmare, trebuie să fie respins în temeiul art. 35 § 4.

101. Având în vedere cele de mai sus, Curtea apreciază că nu este necesar să examineze cealaltă excepție preliminară ridicată de Guvern cu privire la neepuizarea de către reclamant a căilor de atac interne (a se vedea, de exemplu, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, citată anterior, pct. 110).

102. După ce a declarat inadmisibilă plângerea reclamantului în temeiul articolului 6 § 1 din Convenție privind lipsa accesului la o instanță independentă și imparțială, Curtea va proceda la examinarea celorlalte capete de cerere formulate de acesta care intră în sfera obiectului cauzei retrimise în fața Marii Camere. Este vorba în special despre capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 din Convenție, referitoare la caracterul echitabil al procedurii desfășurate în fața instanței disciplinare, precum și despre capătul de cerere formulat inițial, cu privire la încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție (supra, pct. 63).

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

103. Reclamantul susține în special că instanța disciplinară nu i-a solicitat în mod explicit să propună probe suplimentare înainte de încheierea ședinței și că a fost condamnat doar pentru că nu a fost în măsură să își susțină mijloacele de apărare, prin prezentarea unui document pe care i l-a pus la dispoziție directorul financiar al societății debitoare (supra, pct. 52-53).

104. Guvernul contestă admisibilitatea acestui capăt de cerere, argumentând că acesta este în mod vădit nefondat. Cu toate acestea, înainte de a examina argumentele părților cu privire la acest aspect (infra, pct. 125-129), Curtea, pentru motivele prezentate mai jos (pct. 107 și 111-112), trebuie să examineze dacă art. 6 este aplicabil procedurii disciplinare în cauză și, în caz afirmativ, sub ce aspect (civil și/sau penal).

A. Cu privire la aplicabilitate

105. Contrar poziției adoptate de Guvern în fața Camerei (*Grosam*, citată anterior, pct. 81-82), în cadrul observațiilor sale în fața Marii Camere, acesta nu mai contestă aplicabilitatea art. 6 din Convenție sub aspect civil în ceea ce privește procedura disciplinară în cauză. În schimb, consideră în continuare că acest articol nu este aplicabil sub aspectul său penal. La rândul său, reclamantul își menține argumentul potrivit căruia art. 6 din Convenție este aplicabil atât sub aspect civil, cât și sub aspect penal (*ibidem*, pct. 85-86).

1. Cu privire la aplicabilitatea art. 6 sub aspect civil

106. Curtea constată că, în cele din urmă, cele două părți sunt de acord cu faptul că aspectul civil al art. 6 din Convenție se aplică procedurii disciplinare în cauză (a se vedea punctul precedent).

107. Cu toate acestea, aplicabilitatea unui anumit articol din Convenție sau din protocoalele sale este o chestiune care ține de competența *ratione materiae* a Curții, a cărei întindere este stabilită chiar de Convenție, în special la art. 32 din aceasta, și nu de observațiile prezentate de părți într-o anumită cauză. De asemenea, în fiecare cauză cu care este sesizată, Curtea trebuie să se asigure că este competentă să se pronunțe asupra cererii și, prin urmare, este necesar ca,

în fiecare etapă a procedurii, să examineze problema competenței sale [*Blečić împotriva Croației* (MC), nr. 59532/00, pct. 67, CEDO 2006-III, și *Selmani și alții împotriva „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, nr. 67259/14, pct. 27, 9 februarie 2017].

108. Curtea reamintește că, pentru ca art. 6 § 1 să fie aplicabil sub aspectul său „civil”, trebuie să existe o „contestație” („*contestation*” în limba franceză și „*dispute*” în limba engleză) referitoare la „un drept” cu privire la care se poate pretinde, cel puțin în mod întemeiat, că este recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acesta este sau nu protejat de Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate să privească atât însăși existența dreptului în cauză, cât și întinderea acestuia sau modalitățile de exercitare a acestuia. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie direct decisiv pentru dreptul în cauză, o legătură slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art. 6 § 1 să fie aplicabil [*Denisov împotriva Ucrainei* (MC), nr. 76639/11, pct. 44, 25 septembrie 2018, cu trimiterile suplimentare, și *Grzęda împotriva Poloniei* (MC), nr. 43572/18, pct. 257, 15 martie 2022, cu trimiterile suplimentare]. În cele din urmă, dreptul trebuie să aibă un caracter „civil” (*ibidem*).

109. Aplicând aceste principii în prezenta cauză, Camera a reținut următoarele (*Grosam*, citată anterior, pct. 89-92):

„89. Curtea observă că jurisprudența sa a evoluat în ultimii ani și că s-a ajuns să se admită că o procedură disciplinară care are ca obiect, precum în speță, dreptul de a continua exercitarea unei profesii liberale ar putea da naștere unor „contestații” cu privire la „drepturi cu caracter civil”, în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Aceasta a recunoscut că art. 6 § 1 din Convenție este aplicabil sub aspectul său civil nu doar atunci când reclamantul a făcut obiectul unei măsuri prin care i s-a interzis, temporar sau permanent, să își exercite profesia, ci și atunci când acesta a fost obligat la plata unei amenzi. Soluția concretă pronunțată în procedură nu este esențială pentru a aprecia aplicabilitatea art. 6 § 1 din Convenție; după caz, poate fi suficient ca dreptul de a exercita o profesie să fie în discuție, pentru simplul motiv că suspendarea exercitării profesiei se numără printre măsurile care pot fi pronunțate împotriva reclamantului (*Pełeki împotriva Greciei*, nr. 69291/12, pct. 39, 5 martie 2020, cu trimiterile suplimentare).

90. Curtea observă că, deși reclamantul exercita prerogative judiciare de putere publică în domeniul executării silite în materie civilă, situația acestuia rămânea – fapt care nu este contestat de niciuna din părți – cea de membru al unei profesii liberale (a se vedea, de asemenea, supra, pct. 32). Prin urmare, executorii judecătorești din Republica Cehă nu sunt funcționari publici. Așadar, prezenta cauză diferă în mod semnificativ de cauzele care au ca obiect proceduri disciplinare îndreptate împotriva unor funcționari publici, în care se aplică așa-numitul criteriu din jurisprudența *Vilho Eskelinen*, pentru a stabili dacă protecția prevăzută la art. 6 este exclusă ca urmare a faptului că reclamantul are calitatea de funcționar public [*Vilho Eskelinen împotriva Finlandei* (MC), nr. 63235/00, pct. 62, CEDO 2007-II]. Situația executorului judecătorec este mai apropiată de cea a unui notar, precum în cauza *Pełeki* (citată anterior), decât de cea a unui avocat sau a altor membri ai unor profesii liberale în privința cărora este exclusă exercitarea unor prerogative de putere publică.

91. Având în vedere concluziile din cauza *Pełeki* (citată anterior), Curtea constată că, la început, acțiunea introdusă de procurorul disciplinar a lăsat instanței disciplinare sarcina de a examina măsura disciplinară aplicată reclamantului în cadrul acestei acțiuni (supra, pct. 6). Deși, la începutul ședinței, procurorul disciplinar a propus ca reclamantului să i se aplice sancțiunea amenzii (supra, pct. 7), instanța disciplinară nu era ținută de această propunere (supra, pct. 32), astfel încât exista riscul să fie în joc dreptul reclamantului de a continua să își exercite profesia de executor judecătorec, întrucât revocarea sa din funcție se număra printre măsurile care puteau fi dispuse împotriva sa (supra, pct. 28, și hotărârea *Pełeki*, citată anterior).

92. Curtea concluzionează că obiectul procedurii disciplinare în cauză putea să fie dreptul reclamantului de a-și exercita profesia liberală. Acest element este suficient în sine pentru a constata că art. 6 § 1 este aplicabil sub aspect civil. Prin urmare, Curtea respinge excepția ridicată de Guvern privind incompatibilitatea *ratione materiae* cu art. 6 § 1 sub aspect civil.”

110. Marea Cameră este pe deplin de acord cu analiza și concluzia Camerei menționate mai sus și reiterează că, în speță, art. 6 din Convenție este aplicabil sub aspect civil (a se vedea, de asemenea, *Bayer împotriva Germaniei*, nr. 8453/04, pct. 37-39, 16 iulie 2009, în care Curtea a

hotărât că latura civilă a art. 6 era aplicabilă unei proceduri disciplinare îndreptate împotriva unui executor judecătoresc).

2. Cu privire la aplicabilitatea art. 6 sub aspect penal

111. Curtea observă că reclamantul a formulat, de asemenea, un capăt de cerere în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție (supra, pct. 29, 52 și 54) și că noțiunea de „infrațiune” utilizată la primul alineat al acestui articol corespunde celei de „acuzatie în materie penală”, utilizată la art. 6 § 1 din Convenție (*Gurepka împotriva Ucrainei*, nr. 61406/00, pct. 55, 6 septembrie 2005, *Zaicevs împotriva Letoniei*, nr. 65022/01, pct. 53, 31 iulie 2007, și *Saqueti Iglesias*, citată anterior, pct. 22).

112. În aceste condiții și întrucât cele două aspecte, civil și penal, ale art. 6 din Convenție nu se exclud neapărat reciproc, Curtea apreciază că este necesar să stabilească dacă acest articol este aplicabil și sub aspectul său penal (a se compara cu *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, citată anterior, pct. 121), adică dacă procedura disciplinară criticată implica o decizie cu privire la o „acuzatie în materie penală” îndreptată împotriva reclamantului.

113. „Acuzatia în materie penală” în sensul art. 6 § 1 este o noțiune autonomă (*Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, citată anterior, pct. 122). Potrivit jurisprudenței constante a Curții, existența sau inexistența unei „acuzatii în materie penală” trebuie apreciată pe baza a trei criterii, denumite în mod curent „criteriile Engel” [*Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 8 iunie 1976, pct. 82, seria A nr. 22, și *Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall împotriva Islandei (MC)*, nr. 68273/14 și 68271/14, pct. 75, 22 decembrie 2020]. Primul criteriu este încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul intern, cel de-al doilea este însăși natura infracțiunii, iar cel de-al treilea este gradul de severitate a sancțiunii pe care persoana în cauză riscă să o primească. Cel de-al doilea și cel de-al treilea criteriu sunt alternative și nu neapărat cumulative. Acest lucru nu împiedică adoptarea unei abordări cumulative dacă analiza separată a fiecărui criteriu nu permite să se ajungă la o concluzie clară cu privire la existența unei acuzații în materie penală [*Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit (MC)*, nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 82, CEDO 2003-X, *Jussila împotriva Finlandei (MC)*, nr. 73053/01, pct. 30-31, CEDO 2006-XIV, și *Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall*, citată anterior, pct. 75 și 77-78]. Faptul că o persoană nu riscă o pedeapsă cu închisoarea nu este, în sine, decisiv în sensul aplicabilității laturii penale a art. 6 din Convenție, întrucât, astfel cum a subliniat Curtea în repetate rânduri, caracterul relativ diminuat al mizei nu poate să anuleze caracterul penal intrinsec al unei infracțiuni [*Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, citată anterior, pct. 122, *Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall*, citată anterior, pct. 78, și *Vegotex International S.A. împotriva Belgiei (MC)*, nr. 49812/09, pct. 67, 3 noiembrie 2022].

a) Argumentele părților

114. În ceea ce privește primul și cel de-al doilea criteriu *Engel*, ambele părți sunt de acord cu faptul că, în dreptul intern, încălcarea (fr. „infraction”) pentru care reclamantul a fost obligat la plata unei amenzi era considerată în mod oficial drept abatere disciplinară, și nu drept faptă penală (fr. „infraction pénale”), și că aceasta era de natură disciplinară. Opiniile acestora diferă doar în ceea ce privește aspectul stabilirii dacă cel de al treilea criteriu *Engel* este îndeplinit, și anume dacă severitatea pedepsei de care era pasibil reclamantul conferea încălcării (fr. „infraction”) un caracter penal.

115. În ceea ce privește acest criteriu, Guvernul invocă argumente identice cu cele pe care le-a prezentat în fața Camerei (*Grosam*, citată anterior, pct. 83). Acesta subliniază, pe de o parte, că instanța disciplinară nu ar fi putut să pronunțe o pedeapsă cu închisoarea nici măcar în caz de neplată a amenzii și, pe de altă parte, că, deși reclamantul era pasibil de o amendă în

quantum de până la 800 000 CZK (adică 30 981 EUR la momentul faptelor, supra, pct. 35), severitatea acestei sancțiuni nu este suficientă în sine pentru a concluziona că procedura disciplinară îndreptată împotriva reclamantului implica o decizie cu privire la o „acuzatie în materie penală”. Cu privire la cel de al doilea aspect, Guvernul face o comparație cu hotărârea în cauza *Müller-Hartburg*, în care - susține acesta - Curtea a ajuns la aceeași concluzie, chiar dacă reclamantul era pasibil de o amendă în quantum de până la aproximativ 36 000 EUR (*Müller-Hartburg împotriva Austriei*, nr. 47195/06, pct. 47, 19 februarie 2013).

116. Reclamantul susține că severitatea amenzii de care era pasibil demonstrează că procedura disciplinară îndreptată împotriva lui implica o decizie cu privire la o „acuzatie în materie penală”.

b) Motivarea Curții

117. Marea Cameră subliniază că, potrivit concluziei Camerei, primul și al doilea criteriu *Engel* nu erau îndeplinite în speță pentru motivul că, în dreptul ceh, abaterea pentru care a fost aplicată amenda era calificată în mod oficial drept abatere disciplinară (fr. „infraction disciplinaire”), și nu drept infracțiune (fr. „infraction pénale”), aceasta fiind totodată disciplinară prin natura sa (*Grosam*, citată anterior, pct. 94-95). În plus, observă că ambele părți sunt de acord cu aceste concluzii (supra, pct. 114).

118. Marea Cameră își însușește concluziile expuse de Cameră. Este evident că, în dreptul intern, abaterea în cauză este calificată în mod oficial drept abatere disciplinară și nu infracțiune (*Grosam*, citată anterior, pct. 94). În plus, reclamantul a fost obligat la plata unei amenzi în temeiul articolului 116 din Legea privind modalitățile de executare silită, care, în fapt, nu se aplică întregii populații, ci doar executorilor judecătorești (supra, pct. 35), în calitatea acestora de membri ai unui grup profesional, și care este, fără îndoială, menit să asigure respectarea de către aceștia a normelor deontologice specifice profesiei lor (*Grosam*, citată anterior, pct. 95).

119. În ceea ce privește cel de al treilea criteriu, și anume natura și gradul de severitate a pedepsei, Camera a afirmat următoarele (*ibidem*, pct. 96-98):

„96. [...] [P]roblema respectării acestui criteriu se apreciază în funcție de pedeapsa maximă posibilă prevăzută de legislația aplicabilă. Deși pedeapsa aplicată efectiv constituie un factor relevant, aceasta nu poate diminua importanța mizei inițiale [*Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 120, CEDO 2003-X, cu trimiterile suplimentare]. Curtea observă că, în temeiul articolului 116 [...] din Legea nr. 120/2001, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor, sancțiunile aplicabile erau mustrarea, avertismentul scris, amenda în valoare de până la o sută de ori salariul lunar minim și revocarea din funcție. Cu excepția amenzii, este vorba despre sancțiuni disciplinare tipice. În ceea ce privește amenda, Curtea observă că, spre deosebire de amenzele aplicate în cadrul procedurilor penale, cele prevăzute de Legea nr. 120/2001 nu presupun aplicarea unei pedepse cu închisoarea pentru neplata amenzilor, întrucât autoritățile disciplinare nu au competența de a impune privarea de libertate. Deși quantumul amenzii potențiale este de așa natură încât trebuie să se considere că aceasta are un efect punitiv, severitatea acestei sancțiuni nu permite, în sine, includerea acuzațiilor în domeniul penal (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Müller-Hartburg*, citată anterior, pct. 47, cu trimiterile suplimentare, și *Rola*, citată anterior, pct. 56). În concluzie, natura și severitatea sancțiunilor de care era pasibil reclamantul și sancțiunea care i-a fost aplicată efectiv nu erau de natură să confere un caracter „penal” acuzațiilor.

97. De asemenea, în această privință, trebuie să se sublinieze că eventuala revocare din funcție a reclamantului nu l-ar fi împiedicat să exercite o profesie juridică (a se vedea și *Oleksandr Volkov împotriva Ucrainei*, nr. 21722/11, pct. 93, CEDO 2013).

98. Având în vedere toate aceste elemente, Curtea consideră că încălcarea prevăzută la articolul 116 [...] din Legea nr. 120/2001 nu avea un caracter penal, ci disciplinar (a se vedea *mutatis mutandis*, *Müller-Hartburg*, citată anterior, pct. 44-45, cu trimiterile suplimentare, și *Rola*, citată anterior, pct. 56). Aceasta concluzionează că procedura disciplinară îndreptată împotriva reclamantului nu privea temeinicia unei „acuzații în materie penală” în sensul art. 6 § 1 din Convenție, care, prin urmare, nu se aplică în speță sub aspect penal. ”

120. Marea Cameră este de acord în toate privințele cu motivarea și concluzia Camerei. Într-adevăr, deși cuantumul amenzii de care era pasibil reclamantul poate părea semnificativ – de până la 800 000 CZK (adică 30 981 EUR la momentul faptelor, a se vedea supra, pct. 35 și 115), acest lucru nu este suficient pentru ca sancțiunea respectivă să fie calificată drept „penală”, în sensul autonom atribuit acestei noțiuni din perspectiva art. 6 (*Müller-Hartburg*, citată anterior, pct. 47, în care cuantumul amenzii impozabile, care se ridica la aproximativ 36 000 EUR, deși avea un efect punitiv, nu era suficient de sever pentru a considera că problema în cauză ține de sfera penală; a se vedea, în mod similar, *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, citată anterior, pct. 25, 71, 126 și 217, în care sancțiunea maximă era de 90 de zile-amendă, iar sancțiunea aplicată a fost de 20 de zile-amendă, care, potrivit reclamantei, corespundeau sumei de 43 750 EUR).

121. De asemenea, trebuie subliniat faptul că, deja, Curtea a avut ocazia de a examina aplicabilitatea aspectului penal al art. 6 în cazul unei proceduri disciplinare îndreptate împotriva unui executor judecătoresc și că aceasta a hotărât că procedura în cauză nu implica nicio decizie cu privire la o „acuză în materie penală”, chiar dacă sancțiunea disciplinară în această speță a fost revocarea (*Bayer*, citată anterior, pct. 37).

122. Având în vedere cele de mai sus (pct. 117-121), Curtea apreciază că faptele din prezenta cauză nu permit să se concluzioneze că procedura disciplinară îndreptată împotriva reclamantului a implicat o decizie cu privire la o „acuză în materie penală”, în sensul art. 6 § 1 din Convenție.

3. Concluzie cu privire la aplicabilitate

123. Din elementele de mai sus (pct. 105-122) Curtea concluzionează că art. 6 § 1 din Convenție se aplică procedurii disciplinare în cauză sub aspectul său civil, dar nu și sub aspectul său penal.

B. Cu privire la respectarea dreptului la un proces echitabil

124. Reclamantul pretinde că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil în cadrul procedurii disciplinare îndreptate împotriva sa i) din cauza modului în care instanța disciplinară a apreciat probele și ii) întrucât această instanță nu l-a invitat, înainte de încheierea ședinței, să propună mijloace de probă suplimentare (supra, pct. 103).

1. Argumentele părților

a) Reclamantul

125. Reclamantul consideră că a fost găsit vinovat de o abatere disciplinară fără ca vinovăția sa să fi fost dovedită și în pofida faptului că existau alte probe în apărare care ar fi putut fi examinate de instanța disciplinară. El afirmă în special că principalul său argument invocat în cadrul procedurii disciplinare în cauză consta în ideea potrivit căreia competența în baza căreia directorul financiar al societății debitoare a semnat actul executorului judecătoresc întocmit de reclamant (supra, pct. 15) se întemeia pe un document pe care i l-ar fi înmănat acest director. Reclamantul precizează că instanța disciplinară nu a admis acest mijloc de apărare doar pentru că el nu a fost în măsură să prezinte o copie a documentului în cauză.

126. Or, acesta susține că instanța disciplinară avea competența de a solicita și de a examina din proprie inițiativă probe în apărare și de a strânge alte elemente de probă care ar fi permis să fie clarificate faptele cauzei, în special declarațiile semnatarilor actului executorului judecătoresc respectiv. Acesta afirmă că, întrucât nu a luat aceste măsuri și s-a limitat să examineze probele incriminatoare, instanța disciplinară nu a stabilit suficient faptele cauzei și

i-a impus sarcina de a-și dovedi nevinovăția. El declară că, neputând să o dovedească, instanța disciplinară nu a fost convinsă de mijloacele sale de apărare (a se vedea punctul anterior).

127. În sfârșit, reclamantul afirmă că propunerea de probe suplimentare la momentul pe care îl considera oportun, inclusiv după ce instanța disciplinară sau procurorul disciplinar au apreciat că au fost strânse toate probele necesare, făcea parte din strategia lui de apărare. Acesta consideră că, din cauza faptului că nu l-a invitat să propună noi mijloace de probă, înainte de încheierea ședinței, instanța disciplinară l-a împiedicat să-și pregătească apărarea în mod efectiv, întrucât reclamantul declară că a propus audierea martorilor menționați mai sus (a se vedea punctul anterior).

b) Guvernul

128. În observațiile sale prezentate în fața Camerei, Guvernul subliniază că reclamantul și-a schimbat de mai multe ori apărarea (supra, pct. 17 și 20). Potrivit acestuia, ar fi absurd să se afirme că instanța disciplinară ar trebui să solicite probe în sprijinul susținerilor persoanelor acuzate de o abatere disciplinară, de îndată ce acestea își schimbă apărarea, în special atunci când, precum în speță, instanța era deja convinsă, pe baza multor altor elemente, că au fost stabilite toate faptele relevante.

129. În ceea ce privește argumentul reclamantului potrivit căruia acesta a fost împiedicat să citeze martori (supra, pct. 127), Guvernul afirmă că persoana în cauză ar fi putut să propună audierea acestor martori înainte sau în timpul ședinței, dar nu a făcut acest lucru. Acesta consideră că afirmațiile făcute de reprezentantul reclamantului în pledoaria finală nu pot fi asimilate unei propuneri de audiere a unor martori (supra, pct. 21). În opinia sa, aceste declarații erau prea vagi, având în vedere că nu se preciza nicăieri identitatea persoanelor pe care reclamantul ar fi putut să le aibă în vedere ca martori (Guvernul citează hotărârea în cauza *Ciupercescu împotriva României*, nr. 35555/03, pct. 162, 15 iunie 2010).

2. Motivarea Curții

a) Cu privire la obligația de a strânge probe și la examinarea acestora

130. Curtea apreciază, în primul rând, că din aspectul civil al art. 6 din Convenție nu se poate deduce obligația instanței de a strânge probe din oficiu. O obligație pozitivă care le impune autorităților să efectueze cercetări și să obțină probe în apărare poate să ia naștere doar din aspectul penal al acestui articol și numai în anumite circumstanțe foarte precise (a se vedea, de exemplu, *V.C.L. și A.N. împotriva Regatului Unit*, nr. 77587/12 și 74603/12, pct. 195-200, 16 februarie 2021, în care reclamânții, victime ale traficului de persoane, au fost urmăriți penal pentru infracțiuni legate de substanțe stupefiante, comise de aceștia în cadrul traficului de persoane la care au fost supuși, iar Curtea a hotărât că omisiunea aprecierii corespunzătoare a calității lor de victime ale traficului de persoane a împiedicat autoritățile să obțină probe care ar fi putut constitui un element fundamental al apărării lor).

131. Curtea reamintește, de asemenea, că, deși art. 6 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu reglementează admisibilitatea probelor sau aprecierea lor, materie care ține în primul rând de dreptul intern și instanțele naționale. În principiu, chestiuni precum importanța acordată de instanțele naționale diverselor probe, concluzii sau aprecieri pe care le-au examinat nu intră în sfera controlului exercitat de Curte [*De Tommaso împotriva Italiei* (MC), nr. 43395/09, pct. 170, 23 februarie 2017, cu trimiterile suplimentare]. Același lucru este valabil și în ceea ce privește valoarea probatorie a probelor și sarcina probei [a se vedea, de exemplu, *Tiemann împotriva Franței și Germaniei* (dec.), nr. 47457/99 și 47458/99, CEDO 2000-IV, cu trimiterile suplimentare]. Curtea nu are obligația să țină locul unei instanțe de al patrulea grad de jurisdicție și nu contestă aprecierea instanțelor interne, din perspectiva

art. 6 § 1, decât în cazurile în care concluziile acestora pot fi considerate arbitrare sau în mod vădit nerezonabile (*De Tommaso*, citată anterior, pct. 170).

132. În speță, Curtea consideră că modul în care instanța disciplinară a repartizat sarcina probei și a apreciat probele din dosar nu era nici arbitrar, nici în mod vădit nerezonabil.

b) Cu privire la administrarea probelor

133. Curtea reamintește că art. 6 din Convenție nu garantează în mod explicit dreptul la audierea martorilor sau admiterea altor mijloace de probă de către instanță în materie civilă (a se vedea, de exemplu, *Wierzbicki împotriva Poloniei*, nr. 24541/94, pct. 39, 18 iunie 2002). Cu toate acestea, orice restrângere adusă dreptului unei părți într-un proces civil de a cita martori și de a prezenta alte mijloace de probă în susținerea pretențiilor sale trebuie să fie compatibilă cu cerințele unui proces echitabil, în sensul primului paragraf al acestui articol, în special cu principiul egalității armelor (*ibidem*).

134. În speță, Curtea subliniază că reprezentantul reclamantului, în pledoaria sa în fața instanței disciplinare, a precizat că, dacă era necesar, reclamantul putea să prezinte probe suplimentare pentru a dovedi că directorul financiar al societății debitoare fusese autorizat să semneze dosarul executorului judecătoresc (supra, pct. 21). Totuși, acesta nu a făcut nicio propunere concretă în această privință, astfel încât, chiar și în acest stadiu, reclamantul avea posibilitatea de a solicita audierea, în calitate de martori, a semnatarilor documentului în cauză (supra, pct. 15 și 126), dar nu s-a prevalat de această posibilitate.

c) Cu privire la dreptul la două grade de jurisdicție

135. Reclamantul se plânge de imposibilitatea de a formula recurs împotriva deciziei instanței disciplinare, în temeiul art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, și nu în temeiul art. 6 § 1 din Convenție (supra, pct. 29, 52 și 54). Camera, care a reîncadrat acest capăt de cerere privind încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 7 ca fiind un capăt de cerere cu privire la încălcarea art. 6 § 1, a părut să considere că problema lipsei posibilității de a introduce o cale de atac putea fi examinată în lumina cerinței generale de echitate, care decurge din acest din urmă articol, dar, în cele din urmă, a considerat că nu este necesar să examineze nicio chestiune legată de caracterul echitabil al procedurii desfășurate în fața instanței disciplinare (supra, pct. 55 și 59).

136. Marea Cameră a constatat deja că o astfel de reîncadrare nu este posibilă în circumstanțele speței (supra, pct. 88-96). Prin urmare, capătul de cerere întemeiat de reclamant pe o negare a dreptului la două grade de jurisdicție va fi examinat în continuare (pct. 138-141) din perspectiva art. 2 din Protocolul nr. 7, astfel cum a fost prezentat acesta inițial. Marea Cameră adaugă, cu titlu de observație, că art. 6 din Convenție nu obligă statele contractante să înființeze instanțe de apel sau de casație (*Platakou împotriva Greciei*, nr. 38460/97, pct. 38, CEDO 2001-I) și că, în orice caz, reclamantul a avut posibilitatea – de care s-a prevalat – de a introduce o acțiune constituțională și că plângerea acestuia a fost examinată pe fond de Curtea Constituțională (supra, pct. 24-27).

d) Concluzie

137. Din considerentele anterioare (pct. 130-136) rezultă că respectivele capete de cerere cu privire la caracterul echitabil al procedurii disciplinare, formulate în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, sunt inadmisibile ca fiind vădit nefondate, în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție, și trebuie respinse în temeiul art. 35 § 4.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 2 DIN PROTOCOLUL NR. 7 LA CONVENȚIE

138. În conformitate cu argumentul reclamantului, potrivit căruia procedura disciplinară în cauză implica o decizie cu privire la o „acuză în materie penală” îndreptată împotriva lui (supra, pct. 116), acesta se plânge de faptul că, în cadrul acestei proceduri, legea nu a admis nicio cale de atac împotriva deciziilor Camerei disciplinare a Curții Administrative Supreme (supra, pct. 29, 54 și 56).

139. Guvernul contestă admisibilitatea acestui capăt de cerere, argumentând că art. 2 din Protocolul nr. 7 nu era aplicabil procedurii în cauză.

140. Marea Cameră face trimitere, din nou, la jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia noțiunea de „infracțiune”, utilizată la primul paragraf al art. 2 din Protocolul nr. 7, corespunde celei de „acuză în materie penală”, utilizată la art. 6 § 1 din Convenție (supra, pct. 111). Având în vedere concluziile sale de mai sus, potrivit cărora art. 6 din Convenție nu se aplică sub aspect penal procedurii disciplinare în cauză (supra, pct. 117-123), aceasta consideră că nu se aplică nici art. 2 din Protocolul nr. 7. Prin urmare, excepția formulată de Guvern trebuie să fie admisă.

141. Rezultă că acest capăt de cerere este inadmisibil pentru incompatibilitate *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, în sensul art. 35 § 3 lit. a), și trebuie respins în temeiul art. 35 § 4.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *admite* excepția preliminară ridicată de Guvern cu privire la inadmisibilitatea, pentru nerespectarea termenului de șase luni, a capătului de cerere privind lipsa accesului la o instanță independentă și imparțială, invocat în temeiul art. 6 § 1 din Convenție;
2. *declară* inadmisibile celelalte capete de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1 din Convenție;
3. *declară* inadmisibil capătul de cerere privind încălcarea art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție.

Redactată în limbile franceză și engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg, la 1 iunie 2023, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77§ 3 din Regulament.

Søren Prebensen
Grefier adjunt

Síofra O’Leary
Președinte